

4.14 Melioracje wodne - ochrona przeciwpowodziowa

4.4.1 Melioracje wodne

Gmina wiejska Oława generalnie należy do zlewni rzeki Oławy. Jedynie jej północno-wschodnia część, odcięta korytem rzeka Odra, należy do zlewni Smortawy i oczywiście samej Odry. Sieć wód powierzchniowych gminy jest gęsta i bogata, w szczególności w zasięgu pradoliny i doliny Oławy. Oprócz koryt głównych cieków – Odry i Oławy – występuje tam gęsta sieć cieków drobniejszych, kanałów i rowów melioracyjnych oraz licznych starorzeczy. Względnie bogata jest też sieć hydrograficzna w obrębie równin, w szczególności na Równinie Grodzkiej oraz w rejonie miejscowości Siedlce. Do najważniejszych cieków melioracji podstawowych spływających z tych równin, tworzących miejscami dość szerokie doliny, należą: Szalona (Równina Wrocławska), Psarski Potok, Gnojna, Rów Niemilski. Wymienione główne cieki dopełnia system kanałów i rowów melioracji szczegółowych. Melioracją objętych jest 6876 ha terenów (29,4% powierzchni gminy, 43,4% powierzchni i użytków rolnych, z tego 37,1% gruntów ornych). W rejonie wsi Niemil znajduje się największy zespół stawów hodowlanych o powierzchni 20 ha, powiązany z ciekami Gnojna. Ogólna długość sieci hydrograficznej na terenie Gminy wynosi 102,5 km to cieki podstawowe, natomiast rowy melioracyjne mają długość 147 km. Ok. 21,5 km z długości cieków stanowi koryto Odry, natomiast ok 18,5 km koryto Oławy.

Jak wspomniano północna a także środkowa część gminy do linii drogi Wrocław-Oława-Brzeg (ok. 50 %) powierzchni znacznie różni się pod względem rozwoju sieci hydrograficznej. Obszar ten posiada w pełni rozwinięty system wodnomelioracyjny bogaty w wody powierzchniowe i podziemne. Teren na północ od Oławy ten będzie wchodził w skład Parku Krajobrazowego Dolina Odry II co znacznie ograniczy ingerencję w kształtowanie się stosunków wodnych.

Pod pojęciem małej retencji kryją się zabiegi i inwestycje zmierzające do poprawy bilansu wodnego gospodarki wodnej, zwłaszcza w sektorze rolnictwa. Rozumie się przez to inwestycje polegające zwiększeniu zasobów wodnych zlewni poprzez budowę zbiorników wodnych, stawów, zastawek, nasadzeń drzew. W 1997 roku w Regionalnym Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych opracowano "Program Rozwoju Małej Retencji Dla Województwa Wrocławskiego na lata 1997 - 2015".

W programie zaproponowano budowę obiektów małej retencji. Jednak propozycji budowy zbiorników czy stawów na terenie gminy znalazło się bardzo niewiele propozycji. Możliwości poprawy retencji na obszarze gminy jest oczywiście więcej. Wymaga to jednak bardziej dogłębnego rozeznania i uzgodnienia z właścicielami gruntów. Jak wspomniano powyżej budowa większych zbiorników wodnych nie jest brana pod uwagę. Istnieją jednak dogodne warunki do budowy mniejszych zbiorników i stawów. Dogodne to tego warunki panują na terenie niemalże całej gminy. Szczególnie interesująca wydaje się dolina Oławy, Gnojonej (już częściowo wykorzystana), Zielonej oraz oczywiście Smortawy i całego obszaru polderu Lipki.

Możliwości retencji wody istnieją również w innych formach. Należy wykorzystać do tego celu tereny podmokłe, obszary bagienne, oczka wodne oraz stosować odpowiednie zabiegi agrotechniczne.

Mała retencja odgrywa niezwykle istotną rolę w kształtowaniu się warunków mikroklimatycznych, ma duże znaczenie w rolnictwie, wpływa na kształtowanie się krajobrazu gminy. Rozwój retencji na terenie całej zlewni ma niebagatelny wpływ na ochronę przeciwpowodziową a także na regulację (zmniejszenie) odpływu ze zlewni, co pozwala na pokrycie niedoborów wody pojawiające się w okresie niżówek.

Rozwój małej retencji powoduje również wzrost ilości fauny wodnej i awifauny na tych terenach.

Warunki topograficzne na terenie gminy są niesprzyjające dla lokalizacji większych obiektów małej retencji. Istnieją dobre warunki do budowy stawów, oczek wodnych i zastawek na rowach melioracyjnych. Należy wzmocnić działania zmierzające do zwiększenia ilości magazynowanej wody stwarzając różnego rodzaju zachęty dla inwestowania w zbiorniki i stawy. Na ciekach o nizinnym charakterze należy stosować biologiczną regulację cieków.

4.4.2 Ochrona przeciwpowodziowa

Gmina Oława z racji swego położenia w dolinie Odry i Oławy, narażona jest na częste powodzie. Występują one zwykle w kilku kolejnych latach, a ich zasięg uzależniony jest od intensywności opadów lub gwałtowności wiosennego ocieplenia. Gmina posiada system wałów przeciwpowodziowych, niestety wybudowany dawno temu (ostatnia modernizacja miała miejsce w okresie międzywojennym) i w zasadzie nie konserwowany. Przez lata eksploatacji ulegały one zniszczeniu i naturalnemu osiadaniu. Wały w części obsadzone są dorodnymi drzewami. Doświadczenia ostatniej powodzi wykazały, że umocnienie brzegów koryta rzeczno korzeniami nie uchroniło ich przed zniszczeniem. Drzewa rosnące w obrębie korony wału same stawały się przyczyną zniszczeń konstrukcji ziemnej. Po kataklizmie z 1997r. dokonano przebudowy wału w rejonie oczyszczalni ścieków w Oławie, uzupełniono zniszczone odcinki wałów w rejonie Siedlec, odbudowano zniszczone wały oraz uzupełniono większość wyrw w ich konstrukcji.

System przeciwpowodziowy na obszarze gminy składa się z kilkudziesięciu kilometrów wałów odrzańskich, chroniących lewostronną Oławę. Obszar ten opasuje od północy wał przeciwpowodziowy chroniący na wodę $Q_{1\%}$, stanowi on jednocześnie południową granicę polderu Lipki, który ciągnie się od linii Lipki- Błota po Jelcz Laskowice. Polder ma powierzchnię aż 30 km² i pojemność szacowaną na 30 mln m³. Północną krawędź polderu stanowi droga Jelcz-Laskowice – Janowice – Bystrzyca. Zaodrzańskie miejscowości gminy tj. Stary Otok, Stary Górnik leżą już wewnątrz polderu i nie są chronione na wodę $Q_{1\%}$. Dno polderu w znacznej części stanowią podmokłe lasy łąkowe zwłaszcza wschodnią część, natomiast resztę stanowią łąki położone nad licznymi starorzeczami i lokalnymi ciekami.

Polder przecinają dwie ważne drogi relacji Oława – Laskowice i Oława-Bierutów, które w trakcie pracy polderu są nieprzejezdne. Na skrzyżowaniach tych dróg z południowym wałem polderu wykonane są przejazdy szandorowe zamykane na czas przejścia wód wielkich przez polder. W czasie wielkiej powodzi w lipcu 1997r. wał spełnił swoje zadanie i północna część Oławy została obroniona. Całkowicie zalane zostały miejscowości wewnątrz polderu: Stary Otok i Stary Górnik. Polder Lipki chroni więc całą Oławę i zapewnia bezpieczne przejście wód $Q_{1\%}$ na Odrze.

Drugi polder mający już ograniczone znaczenia dla ochrony przeciwpowodziowej gminy to polder Kotowice o pojemności 24 mln m³. Polder ten chroni miejscowości Zakrzów i Siedlce a także Marcinkowice. Polder położony jest pomiędzy dwoma rzekami Oławą i Odrą. W czasie powodzi w 1997r. nie udało się uratować obydwu miejscowości, gdyż naporu wody nie wytrzymały wały odrzańskie miejscowości zostały całkowicie zalane a wody zagroziły zachodnim granicą samej Oławy.

Innym systemem przeciwpowodziowym wykonanym na obszarze gminy są wały przeciwpowodziowe na rzece Oławie. Rzeka posiada kilkanaście kilometrów obustronnego lub jednostronnego obwałowania. Na odcinku poniżej autostrady rzeka płynie swobodnie poprzez łąki i obszary lasów dnem doliny mijając miejscowości, dalej Jakubowice. Dopiero w pobliżu przysiółka miejscowości Jaczkowice (Czernia) rozpoczyna się odcinek wału lewostronnego. Odcinek ten chroni miejscowość Jaczkowice. Następny odcinek wału

rozpoczyna się poniżej mostu na drodze Godzikowice – Jaczkowice jest to również wał lewostronny chroniący część Jaczkowic oraz kompleks pól pomiędzy Jaczkowicami a Oławą. Następnie już na obszarze miasta Oławy rozpoczyna się obustronne obwałowanie ciągnące się na całej długości rzeki w granicach miasta. Wały ciągną się wzdłuż rzeki nieprzerwanie aż do miejscowości Stanowce. Poniżej miejscowości dalej prawostronnym wałem chroniony jest rejon Siedlc. Obwałowanie prawostronne ciągnie się aż do Marcinkowic gdzie rzeka wpływa na obszar polderu Kotowice. Okolice Marcinkowic i dalej przez Jankowice do granicy gminy również są obwałowane obustronnie. Jest nadal obszar polderu Kotowice. System ten zapewnia bezpieczeństwo powodziowe mieszkańcom gminy do przepływów określonych jako $Q_{1\%}$.

Utrzymanie systemu przeciwpowodziowego wymaga:

- systematycznej regulacji cieków wodnych i konserwacja obiektów regulacyjnych
- przystosowania obiektów hydrotechnicznych do warunków zagrożenia powodziowego
- przystosowania terenów międzywala do szybkiego reagowania w przypadku powodzi (wycinanie lasów i zarośli łęgowych, odnowa użytków zielonych, konserwacja rowów melioracyjnych)
- doskonalenie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej (RZGW). Z jego inicjatywy powstaje opracowanie projekt planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym. RZGW są również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Gmina Oława jest w znacznym stopniu narażona na niebezpieczeństwo powodzi. Kataklizm z 1997r. określił granice niebezpieczeństwa oraz skalę. Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości gminy, możliwe jest jednak zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania nie związane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością. W przypadku ochrony przeciwpowodziowej jest to również pewnego rodzaju wyróżnikiem, chociaż własność nie czyni tych działań determinującym. Ze strony gminy można wyróżnić działania zarówno bierne jak i czynne. Do działań biernych (ale tylko w czasie kiedy powódź nie występuje) oraz czynnych, które gmina powinna podjąć oraz na bieżąco uzupełniać i regulować należy zaliczyć:

- opracowanie Planu Ograniczenia Skutków Powodzi i Profilaktyki Powodziowej dla całej gminy
- współdziałanie w opracowaniu Planu Ograniczania Skutków Powodzi i Ochrony Ludności dla powiatu Oława,
- prowadzenie szkoleń z zakresu znajomości ochrony przeciwpowodziowej i zachowań ludności w czasie zagrożenia,
- współdziałanie z gminami Brzeg, Lubsza, Wiązów, Strzelin w zakresie ochrony przeciwpowodziowej związanej z przedsięwzięciami własnymi i tych gmin,
- utworzenie i na bieżąco utrzymywanie magazynu przeciwpowodziowego dla ludności gminy,
- współdziałanie w programie Odra 2006, dającego szansę na poprawienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego gminy,
- wystąpienie i zdecydowane wywieranie wszelkimi dostępnymi sposobami nacisku na zarządzających rzeką Odrą oraz Oławą w celu wyremontowania i bieżącego utrzymywania

- w zadawalającym stanie odcinków koryta oraz wałów przeciwpowodziowych,
- dbałość o właściwy stan urządzeń melioracji szczegółowych,
- dbałość o właściwy stan przepustów w drogach gminnych oraz współdziałanie z Powiatowym Zarządem Dróg w zakresie konserwacji przepustów pod drogami powiatowymi leżącymi na terenie gminy,
- przygotowanie, w ramach ochrony przeciwpowodziowej gminy, specjalnej grupy reagowania na zagrożenie powodziowe dla obszarów polderowych,
- weryfikacja obowiązującego w gminie Planu Zagospodarowania Przestrzennego pod kątem wykluczenia z zabudowy potencjalnych terenów zalewowych,
- uwzględnienie w opracowywanych planach szczegółowych dla poszczególnych miejscowości gminy, potrzeb wynikających z ochrony przeciwpowodziowej,
- wykorzystanie naturalnych warunków gminy do zwiększenia możliwości retencji wody (zastawki, oczka, stawy, suche – niewielkie zbiorniki wodne) dających również szansę zwiększenia w gminie skuteczności ochrony przeciwpowodziowej.

5. Założenia wyjściowe programu

Jako założenia wyjściowe do Programu ochrony środowiska dla Gminy Oława przyjęto uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, wynikające z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających problematykę ochrony środowiska. Niezbędne było również uwzględnienie zamierzeń rozwojowych Gminy, zarówno w zakresie gospodarczym i przestrzennym, jak i społecznym.

Uwarunkowania te, w powiązaniu z aktualnym stanem środowiska w gminie były podstawą do zdefiniowania priorytetów i celów w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

4.14 Uwarunkowania zewnętrzne opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oława

5.4.1 Polityka ekologiczna państwa

Zasady realizacji polityki ekologicznej, cele i zadania ujęte w "Programie wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010" oraz w dostosowanej do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska, "Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010", zostały przyjęte jako podstawa niniejszego Programu.

Nadrzędną zasadą przedstawioną w Polityce ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju.

Rozwój zrównoważony jest definiowany jako zbiór celów społecznie nadrzędnych, wśród których wymienia się najczęściej:

- dobrobyt materialny i społeczny,
- sprawiedliwość,
- bezpieczeństwo.

Ich wspólnym mianownikiem jest lepsze zaspokojenie fizycznych i psychicznych potrzeb człowieka poprzez prawidłowe umiejscowienie jego stosunku do środowiska, a zwłaszcza poprzez utrzymanie funkcji ekologicznych środowiska przyrodniczego.

Rozwój zrównoważony oznacza więc taką filozofię rozwoju globalnego, regionalnego i lokalnego, która przeciwstawia się ekspansji opartej wyłącznie o wzrost gospodarczy.

W Polityce ekologicznej państwa jako zasady szczegółowe przyjęto:

Zasadę prewencji, oznaczającą w szczególności:

zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),

recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,

zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (tzw. dyrektywa IPPC),

wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnościowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji, Responsible Care, itp.

Zasadę "zanieczyszczający płaci" odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.

Zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

Zasadę regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).

Zasadę subsydiarności, oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.

Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

W Polityce ekologicznej państwa przedstawione zostały także cele ogólne o charakterze strategicznym i realizacyjnym, w różnych horyzontach czasowych. Jako oddzielne zagadnienie omówiona zostało zagadnienie włączania aspektów ochrony środowiska do polityk sektorowych takich jak: przemysł i energetyka, transport, rolnictwo, leśnictwo, budownictwo i gospodarka komunalna, zagospodarowanie przestrzenne, turystyka, ochrona zdrowia, handel i działalność obronna. Wskazane zostały przede wszystkim cele i działania, jakie należy podjąć w ramach programów sektorowych, jako konieczny udział sektorów w realizacji zrównoważonego rozwoju.

Cele ekologiczne zostały ujęte w czterech blokach tematycznych, są to:

cele i zadania o charakterze systemowym (przyszłościowy rozwój gospodarczo-społeczny Gminy z priorytetem ochrony środowiska, w tym systemy zarządzania środowiskowego i włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska, współpraca ponadlokalna).

ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody (m.in.: ochrona przyrody i krajobrazu, ochrona lasów, ochrona powierzchni ziemi),

zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii: wykorzystanie energii odnawialnej, kształtowanie stosunków wodnych,

jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne: jakość wód, w tym gospodarka wodno-ściekowa, gospodarowanie odpadami (w oparciu o plan gospodarki odpadami), jakość

powietrza atmosferycznego, oddziaływanie hałasu, pola elektromagnetyczne, awarie przemysłowe.

Z wymienionych w Polityce ekologicznej państwa celów i działań szczegółowych wybrano zagadnienia szczególnie istotne z punktu widzenia problemów występujących w gminie Oława. Są to:

promowanie najlepszych technik (BAT) w celu zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji,
ograniczenie zużycia energii o 25% do roku 2010, a do roku 2025 o 50% w stosunku do roku 2000, intensyfikacja rozwoju energetyki odnawialnej, do roku 2010 co najmniej podwojenie wykorzystania tej energii w stosunku do roku 2000 w celu zmniejszenia energochłonności gospodarki i wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
łączenie racjonalności ekonomicznej i ekologicznej w wykorzystaniu zasobów gleb, ochrona gleb i powierzchni ziemi,
gospodarowanie odpadami - wzrost odzysku surowców, opakowań, recyklingu materiałów z opakowań, do roku 2010 wtórne wykorzystywanie co najmniej 50% papieru i szkła,
zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego (zapewnienie źródeł poboru wody do picia),
zmniejszenie narażenia mieszkańców na zanieczyszczenie powietrza i hałas, zmniejszenie intensywności degradacji powierzchni ziemi, poprawa estetyki otoczenia,
przeciwdziałanie powstawaniu zanieczyszczeń powietrza,
eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii i klęsk żywiołowych,

- zwiększenie skali renaturalizacji obszarów wiejskich, na których rozwinęła się intensywna produkcja rolnicza, wprowadzenie zasad zrównoważonej gospodarki rolnej, ochrona gatunków dzikiej flory i fauny, ochrona najbardziej zagrożonych ekosystemów oraz gatunków i ich siedlisk przez tworzenie i powiększanie sieci obszarów chronionych,

5.4.2 Program Ochrony Środowiska województwa dolnośląskiego

Województwo Dolnośląskie posiada opracowany Program Ochrony Środowiska. Program ten nazywa się „Programem zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego”. Został on opracowany w 2002 roku i zatwierdzony uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XLIV/842/2002. Program ten dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego – www.umwd.pl i z tego powodu nie będzie tu cytowany. Dla porządku w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Oława dokonane zostanie porównanie zgodności tegoż programu z zapisami w Programie Wojewódzkim w odniesieniu do postawionych wymagań. Analizę tego dokumentu sprowadzono do celów strategicznych do roku 2015 w strategii długoterminowej. Tam gdzie to było konieczne odniesiono się do celów i zadań szczegółowych. Celami strategicznymi dla województwa dolnośląskiego były:

- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego osiągnięta przez:
 - Dalsze ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych
 - Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza ze źródeł niskiej emisji
 - Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych
 - Wzmocnienie współpracy międzynarodowej w dziedzinie minimalizowania zanieczyszczeń transgranicznych

- Zmniejszenie uciążliwości hałasu osiągame przez:
 - Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego
 - Zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego
- Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych, podziemnych i ich ochrona osiągame przez:
 - Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich)
 - Zmniejszenie zużycia wody
 - Ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi
 - Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
 - Zwiększenie małej retencji
 - Rozwój współpracy regionalnej na wodach granicznych
 - Ochrona zasobów wód podziemnych
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko osiągame przez:
 - Uporządkowanie gospodarki odpadami przemysłowymi
 - Uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi
- Podniesienie jakości gleb osiągame przez:
 - Ograniczenie procesu degradacji gleb
 - Rekultywacja gleb zdegradowanych
- Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystanie osiągame przez:
 - Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie wykorzystania surowców mineralnych
 - Zabezpieczenie złóż perspektywicznych i prognostycznych
- Ochrona i wzrost różnorodności przyrodniczej osiągame przez:
 - Określenie zasobów przyrodniczych w województwie
 - Objęcie ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych
 - Podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej
 - Powiększenie zasobów leśnych i zapewnienie im kompleksowej ochrony
 - Rozwój terenów zieleni w miastach i na terenach wiejskich
- Ograniczenie wystąpień nadzwyczajnych zagrożeń środowiska osiągame przez:
 - Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego związanego z działalnością produkcyjną przedsiębiorców
 - Zapewnienie bezpieczeństwa przewozu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych
- Podniesienie świadomości ekologicznej w społeczeństwie
 - Rozwój edukacji ekologicznej
- Otwarta i dwustronna komunikacja pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w ochronę środowiska
 - Rozwój komunikacji społecznej
- Uzyskanie pełnej informacji o stanie środowiska
 - Dalszy rozwój monitoringu wszystkich elementów środowiska zgodnie z wymogami prawa polskiego i przepisami Unii Europejskiej

Analiza powyższych zapisów określających cele strategiczne dla województwa dolnośląskiego wykazała m.in., że również w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oława zaproponowano uzyskanie poprawy standardów jakości powietrza przez zmniejszenie uciążliwości zakładów przemysłowych i zanieczyszczeń komunikacyjnych. Sugeruje się także ograniczanie niskiej emisji zarówno przez zmiany technologii jak i urządzeń grzewczych oraz oszczędność energii cieplnej i termomodernizację.

Ograniczenie emisji hałasu zakłada odniesienie się do wytwórców przemysłowych jak i komunikacyjnych sugerując, że budowa obwodnic czy właściwe gospodarowanie przestrzenią będzie skutkowało zmniejszeniem uciążliwości akustycznej.

Poprawa jakości wód rozumiana jest w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oława jako poprawa czystości wód do picia i wód powierzchniowych oraz podziemnych. Zapropionowane do wykonania w krótkiej i długiej perspektywie zadania powinny spowodować uporządkowanie gospodarki ściekowej w szczególności na terenach wiejskich i to zarówno w kwestii zanieczyszczeń komunalnych jak też specyficznych rolniczych – obszarowych czy deszczowych. Właśnie ograniczenie tego rodzaju zanieczyszczeń czy uporządkowanie negatywnego wpływu odpadów na środowisko, spowodowane realizacją zaplanowanych w Programie zadań, będzie skutkowało ograniczeniem ich szkodliwego wpływu na wody podziemne. Szeroko ujęta jest w Programie dla gminy kwestia bezpieczeństwa ludności przez budowę systemów ostrzegawczych przed powodzią oraz likwidacją jej skutków.

Szeroko przedstawiony jest w Programie dla gminy kompleks spraw związanych z gospodarką odpadami komunalnymi i przemysłowymi. Większość zadań z Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy (a więc także z Programu, którego Plan jest elementem) pokrywa się ze szczegółowymi zadaniami „Programu zrównoważonego rozwoju województwa”.

Wykonywanie zadań określonych w poszczególnych częściach Programu, a związanych z ochroną powierzchni ziemi, zalesianiem, ochroną przyrody, powietrza czy z likwidacją zanieczyszczeń obszarowych i specyficznych, utrzymaniem właściwych stosunków wodnych, likwidacją starych obciążeń środowiska, popieraniem i propagowaniem odzysku odpadów spowoduje poprawę jakości gleb.

Cała sfera zasygnalizowanych w Programie dla gminy działań związanych z ochroną przyrody i krajobrazu spowoduje wypełnienie zapisów obowiązujących w Programie dla województwa.

Jedynym przypadkiem, który pozwoli na ograniczenie nadzwyczajnych zagrożeń rozumianych tak jak w Programie dla województwa będzie budowa obwodnic miast i miejscowości, a tym samym wyeliminowanie zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych poza tereny zabudowy mieszkalnej. Wójt nie ma w chwili obecnej żadnego istotnego wpływu na tzw. plany bezpieczeństwa. Jedynie ścisła współpraca z Komendy Powiatowej PSP może spowodować poprawę bezpieczeństwa w tym zakresie. Natomiast w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Oława proponuje się w zamian działania profilaktyczne pozwalające unikania sytuacji kryzysowych.

Każdy z działów ochrony środowiska sygnalizuje konieczność prowadzenia szeroko rozumianej edukacji proekologicznej oraz kampanii informacyjnej na rzecz zwiększania się świadomości ekologicznej w każdej z grup społecznych, wiekowych czy zawodowych. Prowadzenie takich działań oraz dialog między organami administracji samorządowej podczas prowadzenia postępowań administracyjnych przy lokalizacji nowych obiektów przemysłowych czy ochronnych, w ramach dostępu społeczeństwa do informacji, może spowodować tylko poprawę zjawiska określanego dzisiaj jako komunikacja społeczna.

- Reasumując należy stwierdzić, że Program Ochrony Środowiska dla gminy Oława, jeżeli zostanie wykonany w zakresie zaproponowanym w celach krótkoterminowych do 2007 roku, celach długoterminowych do 2015 roku i celach i zadaniach szczegółowych podawanych w poszczególnych rozdziałach Programu, będzie zgodny z „Programem zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska dla województwa dolnośląskiego”.

5.4.3 Dotychczasowe osiągnięcia w zakresie ochrony środowiska w gminie

Stan środowiska na terenie Gminy ulega systematycznej poprawie, głównie w wyniku likwidacji lub ograniczeniu działalności niektórych gałęzi przemysłu. Wynika to również z zaostrzenia przepisów dotyczących ochrony środowiska i wzrostu nakładów na jego ochronę. Zamiana struktury gospodarstw, poprzez odejście od dominacji dużych państwowych gospodarstw rolnych, przyczyniła się również do poprawy warunków środowiska naturalnego w Oławie.

W przypadku zanieczyszczenia powietrza o jego stanie decyduje głównie nie przemysł, ale niska emisja i motoryzacja. W związku z zagrożeniem, jaki stanowi niska emisja, od lat podejmowane są działania na rzecz jej ograniczenia.

W ostatnich latach nastąpiło zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, szczególnie pochodzącej z zakładów przemysłowych. W zakładach przemysłowych poza obszarem gminy jak i (niewielkim stopniu) na terenie Gminy podejmowano działania polegające na zmianach w technologii, modernizacji lub montażu urządzeń służących do ochrony powietrza.

Ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (istniejącego od 1993 roku), również ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą być dotowane zadania modernizujące system ogrzewania, takie jak: wymiana kotłów węglowych na gazowe, olejowe lub elektryczne; wykonanie instalacji ogrzewania elektrycznego w miejsce pieców węglowych. Ponadto z gminnego funduszu, a od 2002 roku również z powiatowego mogą być dotowane zadania z zakresu ochrony środowiska, również w ramach likwidacji źródeł niskiej emisji. Dofinansowane mogą być działania związane z ochroną powietrza, pozwalające na likwidację kotłowni węglowych oraz zmianę ogrzewania na gazowe lub olejowe w obiektach takich jak szkoły, przedszkola, przychodnie.

Prowadzone w ostatnich latach działania zmierzające w kierunku poprawy jakości wód, mają swoje odzwierciedlenie w zrealizowanych i kontynuowanych inwestycjach związanych z porządkowaniem gospodarki ściekowej na terenie Oława. Wymagają one ogromnych nakładów finansowych, co związane jest z koniecznością pozyskania funduszy pozabudżetowych.

W roku 2003 oddano do eksploatacji sieć kanalizacji sanitarnej obejmującej miejscowości:

Gać, Psary, Chwalibożyce, Osiek, Niemil, Jankowice Małe, Maszków, ZUOK Gać wraz z tranzytem do m. Brzeg.

Ponadto przygotowywana jest do realizacji inwestycja pn. „Sieć kanalizacji sanitarnej dla m.: Bystrzyca, Janików, Stary Otok, Stary Górnik z kolektorem sanitarnym do m. Błota wraz z tranzytem przez gminę Lubsza do oczyszczalni w m. Brzeg (lub Oława). Sieć kanalizacji sanitarnej dla m.: Godzikowice, Ścinawa, Ścinawa Polska. Bardzo duże zadanie pt.: Sieć kanalizacji sanitarnej dla m. Marcinkowice, Stanowice, Stanowice Lotnisko, Jankowice, Lizawice, Sobocisko, Zabardowice, Miłonów, Marszowice, Gaj Oławski, Jaczkowice, Godzinowice, Niwnik, Bolechów, Drzemlikowice, Siecieborowice wraz z kolektorami tranzytowymi i oczyszczalnią ścieków w Stanowicach oraz zadanie pt. Kanalizacja sanitarna w m. Owczary wraz z kolektorem do oczyszczalni w Oleśnicy Małej.

W celu poprawy stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego wykonano prace zabezpieczające przy uszkodzeniach wałów p.powodziowych na rzece Odrze.

Bogate przyrodniczo północne tereny gminy gdzie występują gatunki flory i fauny cenne przyrodniczo obejmie projektowany Park Krajobrazowy „Odra II”. Będzie to element całego korytarza ekologicznego wykorzystującego Pradolinę Wrocławską.

Gmina od kilku lat jest członkiem związku międzygminnego, którego celem jest budowa międzygminnego zakładu utylizacji odpadów komunalnych. Powstał nowoczesny zakład wraz z sortownią i składowiskiem w Gaci, zorganizowana jest na terenie gminy selektywna zbiórka odpadów.

W celu ograniczenia ilości niebezpiecznych odpadów w strumieniu odpadów komunalnych, biorąc pod uwagę także względy edukacyjne, od kilku lat prowadzone są konkursy dla uczniów szkół podstawowych w zakresie zbiórki zużytych baterii. Środki na zakup pojemników na zużyte baterie oraz nagrody dla szkół pochodzą z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na nagrody w ww. konkursach przeznacza się również środki z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Z tego Funduszu przeznacza się także środki na: edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i profilaktykę zdrowotną dzieci i młodzieży, na finansowanie wyjazdów dzieci na tzw. zielone szkoły, na organizowanie imprez z okazji Dni Ziemi.

5.4.4 Obowiązujące akty prawne w zakresie ochrony środowiska

Podstawowymi aktami prawnymi w dziedzinie ochrony przyrody są następujące ustawy:

- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z 2003 Nr 7 poz. 78).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, Nr 115 poz. 1229, z 2002 Nr 74 poz. 676, Nr 113 poz. 984, Nr 233 poz. 1957 z 2003 Nr 46 poz. 392, Nr 80 poz. 721 poz. 717 Nr 175 poz. 1693, Nr 162 poz. 1568, Nr 190 poz. 1865)
- Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z dnia 12 grudnia 1991 r. z 1992 Dz. U. 54 poz. 254 z 1995 Dz. U. 89 poz. 415, Dz.U. 147 poz. 713, z 1996 Dz. U. 91 poz. 409, Dz.U. 156 poz. 773, z 1997 Dz.U. 14 poz. 72, Dz.U. 43 poz. 272, Dz. U. 54 poz. 349, Dz. U. 133 poz. 885, z 1998 Dz. U. 88 poz. 554, Dz. U. 106 poz. 668, z 2001 Dz. U. 3 poz. 21).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 października 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz.U. nr 179, poz. 1489).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. nr 62, poz. 628, z 2002 Nr 41 poz. 365, Nr 113 poz. 984, Nr 199 poz. 1671, z 2003 Nr 7 poz. 78, Nr 190 poz. 1865)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206),
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115 poz.1229).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 05 grudnia 2002 r w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu /Dz. U Nr 1, poz. 12/
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 06.06.2002 r w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji. /Dz.U Nr 87 poz. 796/

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13.06.2003 r w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji /Dz.U Nr 110 poz.1057/
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 roku w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. /Dz. U. Nr 212 poz. 1799/.
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747) z późniejszymi zmianami

5.4.5 Powiatowy Program Ochrony Środowiska

Powstający Program Ochrony Środowiska dla gminy Oława, zgodnie z założeniami ustawodawcy powinien korespondować z Powiatowym Programem Ochrony środowiska dla powiatu oławskiego. Ponieważ jednak Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki dla powiatu powstają w tym samym czasie to ściśle odniesienie się do tych dokumentów nie jest możliwe. Należy jednak wziąć pod uwagę, że dokumenty kierunkowe dla gminy jak i powiatu muszą zawierać wytyczone przez Politykę Ekologiczną Państwa kierunki i cele do osiągnięcia. To powoduje, że **mając do spełnienia te same zadania dokumenty te będą ze sobą zgodne**. Tym, co je będzie różniło będą sposoby, jakimi zostaną osiągnane te cele, ponieważ wynika to z posiadanych przez te jednostki samorządowe kompetencji i majątku własnego, jakim dysponuje gmina i powiat.

5.4.6 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Oława.

Nadrzędne cele kształtowania kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego gminy stanowią rozwinięcie długookresowych celów społeczno - gospodarczych. Mają zagwarantować możliwość ich realizacji zgodnie z zasadami zrównoważonego i kompleksowego rozwoju. Niezbędne Jest to dla:

- bezpiecznego dla zdrowia środowiska;
- równowagi elementów naturalnych i kulturowych;
- korzystnych warunków dla wypoczynku człowieka;
- możliwości dalszego harmonijnego rozwoju gospodarczego w oparciu o oszczędne gospodarowanie zasobami przyrody.

Główne wytyczne gospodarowania przestrzenią powinny:

- tworzyć warunki dla wzrostu efektywności gospodarowania;
- sprzyjać zaspokajaniu potrzeb społecznych;
- umożliwiać ochronę wartości przyrodniczych i kulturowych.

Strategia planowania przestrzennego Gminy Oława zawiera następujące priorytety:

- a. Wyznaczenie obszarów aktywności gospodarczej.
- b. Wykształcenie centrów lokalnych.
- c. Aktywizacja i promocja terenów turystycznych.
- d. Ochrona gruntów rolnych

- e. Przeznaczenie terenów pod funkcję mieszkaniową.
- f. Uzupełnienie inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej
- g. Poszerzenie infrastruktury społecznej.

W zakresie ochrony środowiska studium zakłada w następujące elementy rozwoju:

- Rozwój turystyki krajoznawczej i wypoczynkowej przewiduje się głównie w północnej części gminy, w rejonie Lasów Bystrzyckich oraz rozlewisk rzeki Odry i Oławy;
- Lokalizacja ośrodka wodnego z kąpieliskiem, placami zabaw, przystanią, wypożyczalnią kajaków oraz obiektów noclegowych o zróżnicowanym standardzie, w okolicach Bystrzycy;
- Lokalizacja ośrodka sportowego o szerokiej ofercie usługowej proponowana jest w Bystrzycy Oławskiej i Marcinkowicach.
- Przystosowanie lasów do funkcji turystycznej poprzez wytyczenie szlaków spacerowych i rowerowych, przygotowanie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych, polan piknikowych, wieży widokowej oraz innych urządzeń służących rekreacji;
- Sołectwa Siedlce i Zakrzów powinny rozwijać agroturystykę w oparciu o malownicze rozlewiska Oławy, Odry oraz istniejący ośrodek hippiczny.
- Na terenach o wysokiej bonitacji gleb, głównie w południowej części gminy, zakłada się intensywny rozwój rolnictwa wielkotowarowego;
- Scalanie rozdrobnionych gospodarstw rolnych, tworzenie spółek, gospodarstw rodzinnych oraz form produkcji zorganizowanej jest Jednym ze sposobów poprawy wydajności i sytuacji ekonomicznej. Postulowana jest zmiana struktury wielkościowej gospodarstw. Minimalna wielkość powinna wynosić 20 - 40 ha, natomiast optymalna ponad 100 ha;
- Zakłada się wprowadzenie zakazu podziału nieruchomości na działki mniejsze niż 5 ha;
- Dąży się do zadrzewienia i zakrzewienia pasów terenu wzdłuż cieków wodnych oraz urządzania szpalerów drzew i zadrzewień śródpolnych;
- Zakłada się dolesianie terenów o najniższej klasie bonitacyjnej celem podniesienia jakości ekologicznej obszaru oraz wzbogacenia krajobrazu;
- Proponowane jest wykonanie „Strategii rozwoju rolnictwa w Gminie Oława” celem poszukiwania nowych form produkcji rolniczej;
- Planowana jest melioracja użytków rolnych sołectw oraz regulacja rzeki, odbudowa obwałowań, melioracja użytków rolniczych i zagospodarowanie pomelioracyjne Oławy w kierunku wsi Marcinkowice.

6. Poprawa jakości środowiska

4.14 Wody powierzchniowe i podziemne

6.4.1 Cele długoterminowe

Długofalowym celem polityki ekologicznej Polski przenoszącym się na gminę Oława w zakresie gospodarki wodnej jest:

- **przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz utrzymanie i ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę do picia, hodowli ryb i celów kąpielowych**

Cel ten będzie osiągniany przez

- Poprawę jakości wód powierzchniowych,
- Ochronę zbiorników wód podziemnych i racjonalizację ich wykorzystania,

- Ochronę powierzchniowych ujęć wody pitnej,
- Optymalizację zużycia wody do celów socjalno-bytowych i przemysłowych,
- Propagowanie opomiarowywania pobieranej wody oraz zmniejszanie jej zużycia,
- Ochronę przed negatywnymi skutkami aktualnej i przyszłej działalności gospodarczej prowadzonej na powierzchni ziemi.
- Poprawę jakości odprowadzanych ścieków przemysłowych i komunalnych (budowa i modernizacja oczyszczalni)
- Zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczania poprzez rozszerzenie zasięgu sieci kanalizacyjnej i wodociągowej:
- Sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody powierzchniowe
- Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o jakości wody do picia i wody w kąpieliskach.
- Ograniczenie strat wody przy przesyłaniu jej z ujęć do odbiorców, poprzez bieżące remonty, konserwację i naprawy sieci wodociągowej,
- Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwach domowych.

6.4.2 Realizacja programu ochrony wód

6.4.2.1 Ścieki komunalne

Zadania inwestycyjne w Gminie Oława planowane i realizowane w latach 2001- 2006 w ochronie środowiska w zakresie - kanalizacja i wodociągi:

I.p.	Dziedzina ochrony środowiska	Nazwa zadania Inwestycyjnego	Plan realizacji	Szacunkowy koszt ogółem (udział środków zewnętrznych) w tys. zł	Ilość osób	Uwagi
1	2	3	4	5	6	9
I.	Kanalizacja					
1.	Ochrona wód rzeki Odry, Nysy Kłodzkiej, Oławy	Kanalizacja sanitarna Dla m. Gać, Psary, Chwalibożyce, Osiek, Niemil, Jankowice Małe, Maszków, ZUOK Gać wraz z tranzytem do m. Brzeg	2001-2003	Ogółem: 10118,59zł w tym: 1 302,30 PAOW 1164ZPW 850WFOŚ 3316,3 środki gminy	2337	Realizacja zakończona w 2003r

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA
IME CONSULTING WROCLAW

2.	Ochrona wód rzeki Odry, Nysy Kłodzkiej, Oławy	Sieć kanalizacji sanitarnej dla m. : Bystrzyca, Janików, stary Otok, Stary Górnik z kolektorem Sanitarnym do m. Błota wraz z tranzytem przez gminę Lubsza do oczyszczalni w m. Brzeg (lub Oława)	2001-2006	26 000 w tym: 15600 Program ISPA 7400 WFOŚi GW 3000 NFOŚiGW	3698	Planowane rozpoczęcie w 2004r
3.		Sieć kanalizacji sanitarnej dla m.: Godzinkowice, Ścinawa, Ścinawa Polska	2001-2006	5 000	1544	Faza przetargu na dokumentację
4		Sieć kanalizacji sanitarnej dla m. Marcinkowice, Stanowice, Stanowice Lotnisko, Jankowice, Lizawice, Sobocisko, Zabardowice, Miłonów, Marszowice, Gaj Oławski, Jaczkowice, Godzinowice, Niwnik, Bolechów, Drzemlikowice, Siecieborowice wraz z kolektorami tranzytowymi i oczyszczalnią ścieków w Stanowicach	2001-2010	29050	5760	Planowane Rozpoczęcie w 2004r
		Kanalizacja sanitarna w m. Owczary wraz z kolektorem do oczyszczalni w Oleśnicy Małej	2005-2006	3000	476	
		Sieć wodociągowa dla m. Siedlce, Zakrzów, Marcinkowice, Stanowice, Jankowice Wrocławskie łącznie z SUW w m. Siedlce Rozbudowa sieci na terenie lotniska	2002-2004	400	214 dz.	Uzbrajane sprzedane

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA
IME CONSULTING WROCLAW

	Sieć wodociągowa: Niemil, Osiek, Chwalibożyce, Ole śnica Mała wraz z tranzytami do SUW w Oleśnicy Małej + SUW Oleśnica Mała	2000- 2005	3200	2086	Do wykonania pozostała sieć w Oleśnicy Małej 173,85 tys.
	Sieć wodociągowa: Godzikowice, Ścinawa, Ścinawa Polska + SUW Godzikowice - odwiert II studni	2001- 2003	100		W 2003r wy- konano odwiert studni
	Sieć wodociągowa dla m. Lizawice, Miłonów, Godzinowice,	2002- 2004	Ogółem: 1665 l.-w. Lizawice 760,82 w tym 266,64 SAPARD Godzinowice 800 w tym ok.300 SAPARD	212 132	1. Wykonano Lizawice, Miłonów w 2003r. 2. Godzinowice w 2004r w
	Sieć wodociągowa: Gać- Maszków	2004- 2005	200	40	
	Sieć wodociągowa w m. Bystrzyca -rozbudowa sieci	2003- 2004	190	15 dz.	Uzbrajanie działek
	Sieć wodociągowa w m. Janików-rozbudowa sieci	2004	40		Wykonanie pierścienia
	Sieć wodociągowa w m. Marcinkowice – rozbudowa	2003	39	10dz.	Wykonano w 2003r. uzbrojenie działek

Ujęte ścieki doprowadzane będą do czterech oczyszczalni ścieków komunalnych:

- Brzeg – oczyszczalnia komunalna już obecnie oczyszczająca ścieki sanitarne z południowo-wschodniej części gminy.
- Oława – istniejąca oczyszczalnia komunalna oczyszczająca ścieki z miasta Oława, z terenu gminy planowane jest podłączenie miejscowości: Godzikowice, Ścinawa, Ścinawa Polska oraz prawdopodobnie Bystrzyca, Janików, Stary Otok, Stary Górnik.
- Stanowice – projektowana oczyszczalnia mająca oczyszczać ścieki z całej zachodniej części gminy.
- Oleśnica Mała – istniejąca oczyszczalnia dla miejscowości Oleśnica Mała w przyszłości będzie obsługiwać również miejscowość Owczary.

6.4.2.2 Wody opadowe

Budowa sieci kanalizacji deszczowej ma na celu ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody powierzchniowe. Na obszarze

gminy istnieją już kilka kilometrów sieci deszczowej, która należy w wielu przypadkach remontować, przebudowywać, szerzej zagadnienie opisano w pkt 3.12.5.3.2.

Propozycja ta wymaga dokładnej analizy związanej z poszczególnymi miejscowościami gminy. Z jednej bowiem strony, niewątpliwie przy kanalizacji, utrudnione będzie ze względów technicznych wpięcie się do niej ze ściekami sanitarnymi, z drugiej zaś trzeba wziąć tu pod uwagę spływy powierzchniowe przy ulewach i rolę rowów w lokalnej ochronie przeciwpowodziowej. Wody deszczowe odprowadzane są do rowów przydrożnych, melioracyjnych, rzek i potoków. Utrzymanie rowów, przepustów w obecnym czasie nastęca wiele trudności, stała konserwacja rowów (wykaszenie, odmulanie, odbudowa) pochłania coraz większe środki. Rowy stały się również odbiornikami nielegalnie zrzuconych ścieków sanitarnych z posesji, stając się źródłem odorów, miejscem wylęgu plagi much i komarów. Gęsta zabudowa wsi powoduje ciągłą konieczność przykrywania rowów często w sposób niefachowy, wbrew zasadom hydrauliki i hydrologii, stając się przyczyną lokalnych podtopień, zmian stosunków wilgotnościowych w glebie, będących często przyczyną zawilgocenia i zagrzybienia budynków.

Korzyści z budowy kanalizacji deszczowej są wielorakie:

- sprawne odprowadzanie nadmiaru wód opadowych,
- ochrona budynków przed wilgocią,
- możliwość zagospodarowania poboczy,
- przebudowa dróg na nowoczesne z chodnikami i sprawnym odwodnieniem,
- eliminacja uciążliwej i kosztownej konserwacji rowów, przepustów itp.,
- eliminacja kosztownego czyszczenia rowów z odpadów itp.,
- likwidacja dzikich podłączeń do rowów odprowadzających ścieki,
- eliminacja przykrych zapachów oraz miejsc wylęgu insektów.

W zależności od sposobu zagospodarowania ścieki deszczowe odprowadzane są jako umownie czyste bądź jako zanieczyszczone. Wody deszczowe niosą ze sobą nieraz znaczne ładunki zawiesiny i substancji ropopochodnych, więc aby umożliwić odprowadzenie takich wód do cieków powierzchniowych wody te należy:

- 1) Podczyszczać do parametrów spełniających przepisy obowiązującego prawa.
- 2) Przy budowie nowych obiektów, rozbudowie lub odbudowie istniejących, wymagać i przewidywać instalowanie np. piaskowników (eliminacja zawiesiny).
- 3) Przy budowie nowych obiektów, rozbudowie lub odbudowie istniejących, w przypadkach kiedy istnieje możliwość skażenia wód powierzchniowych ropopochodnymi, wymagać i przewidywać instalowanie separatorów.

Biorąc pod uwagę kolejność inwestycji brać należy pod uwagę:

- funkcję miejscowości
- położenie względem ważności dróg tranzytowych (najpierw drogi krajowe i międzynarodowe, następnie o mniejszym znaczeniu komunikacyjnym, potem drogi boczne ale utwardzone)
- rozwinięcie infrastruktury miejscowości
- położenie względem terenów o podwyższonych walorach przyrodniczych
- wielkość powierzchni zlewni

6.4.2.3 Działania w nieinwestycyjne

Dla osiągnięcia tego celu nieodzownym jest wystąpienie wielu czynników zarówno materialnych jak i zależnych wyłącznie od ludzkich zachowań i przyzwyczajeń. Wszystkie te zmiany, aby osiągnąć sukces muszą być przeprowadzone dogłębnie a także wymagają, w niektórych przypadkach wielu lat realizacji, wysokich nakładów finansowych. Na ich rzeczowe wykonanie składa się szereg małych i dużych przedsięwzięć. Część z nich można próbować realizować od zaraz, bowiem najczęściej chodzi tu o zmianę przyzwyczajeń, pozostałe ze względu na kosztochłonność i długi czas realizacji wymagają odpowiedniego przygotowania. Podstawowe kierunki, które trzeba realizować określone zostały w Strategii Rozwoju Gminy. Należy jednak pamiętać, że same inwestycje to nie wszystko. Wiele zależy również od pozainwestycyjnego kierunku działania w zakresie ochrony wód.

Działania administracyjne

Kierunek bezinwestycyjny wymaga podjęcia wyłącznie działań administracyjnych w obrębie Urzędu Gminy. Zaletą tego jest to, że do realizacji można przystąpić od zaraz z udziałem pracowników zajmujących się ochroną środowiska, a także pracowników administracji budowlanej, geodezyjnej, służb obsługujących gminę np. zakładu oczyszczania, straży miejskiej (jeżeli jest) oraz każdego z radnych gminy, pozostałych pracowników urzędu, a także pracowników wszystkich pozostałych instytucji zajmujących się ochroną środowiska. Realizacja Programu w zakresie ochrony wód powinna się odbywać poprzez wykorzystanie oraz stosowanie przez pracowników gminy, upoważnionych przez Wójta kompetencji wynikających z:

- art. 194 ustawy z dnia 18 lipca 2001r. (Dz. U. nr 115 poz. 1229 z późn. zmianami) gdzie ujawniona jest lista wykroczeń ściganych zgodnie z art. 195 na podstawie paragrafów kodeksu postępowania o wykroczenie
- jedynym organem orzekającym w ww. sprawach są właściwe terytorialnie Sądy Grodzkie
- w obowiązującym po wejściu k.p.w. stanie prawnym w sprawach o wykroczenie wnioski do sądu o ukaranie sprawcy może wnieść tylko oskarżyciel publiczny, którym może być w tym przypadku, oprócz oskarżycieli publicznych ogólnych (policja i prokurator), również organ samorządowy (marszałek, starosta, wójt) w przypadku, gdy wystąpili z wnioskiem o ukaranie za wykroczenia ujawnione przez ich pracowników z zakresu objętego prawem wodnym.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 363 ustawy prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. „Wójt, Burmistrz, Prezydent może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko”.

Uzyskanie wpływu na migrację ścieków z wyżej położonych gmin

Z doświadczenia wynika, że możliwe są tutaj dwa warianty rozwiązań. Pierwszy to wariant bierny. Taki sposób sprowadza się praktycznie do obserwacji poczynąń gmin bądź instytucji położonych wyżej (w górnych odcinkach rzek i potoków). Mało konstruktywna aktywność w tym wariantcie polega na nagłaśnianiu przy każdej okazji „zgubnego wpływu innych” na stan naszej gospodarki czy naszego środowiska. Niestety taka taktyka prowadzi do nieporozumień między gminami i jest nieefektywna. Wariant drugi to wariant aktywny. Polega on na tym, że staramy się w sposób najskuteczniejszy albo dopingować do działań albo mieć wręcz

bezpośredni wpływ na realizację przedsięwzięć przynoszących skutek w postaci czystości wód powierzchniowych napływających do gminy. W tym celu gmina:

- prowadzi współpracę w ramach „Programu Ochrony i Zagospodarowania Wód Zlewni Rzek Ślązy i Oławy.
 - prowadzi współpracę z gminą i miastem Brzeg gminami woj. Opolskiego w celu przygotowania wspólnych przedsięwzięć do programów ISPA.
 - popiera inicjatywy gmin sąsiadujących w górnych biegach rzek i potoków zmierzającą do poprawienia stanu wód płynących na terenie gminy Oława.
- 4) Wykorzystywać każdą inicjatywę przedsiębiorców i grup mieszkańców do budowy lub rozbudowy urządzeń służących do ochrony wód.

5.14 Gospodarka odpadami

6.5.1 Cele długoterminowe

Celem strategicznym określonym w polityce ekologicznej państwa przenoszającym się na gminę Oława będzie:

- Minimalizacja powstawania odpadów w sektorze komunalnym i gospodarczym i ich oddziaływania na środowisko (z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych) poprzez zastosowanie prawidłowych praktyk.

6.14 Powietrze atmosferyczne

Cel strategiczny będzie

- **Poprawa jakości powietrza atmosferycznego**

6.6.1 Cele długoterminowe

Cele te są, ze względu na zadania, jakie ma do wypełnienia gmina w tym zakresie, dość trudne do wypełnienia. Nie mniej jednak dla ich osiągnięcia przy pomocy własnych źródeł finansowania i możliwości należy próbę spowodowania:

- ograniczenia niskiej emisji (likwidacja lub modernizacja lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym lub likwidacja (modernizacja) indywidualnych, wysokoemisyjnych pieców na paliwo stałe, zamiana tych urządzeń na bardziej sprawne,
- ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- ograniczenie emisji pyłowo-gazowej z sektora przemysłowego,
- stosowanie urządzeń grzewczych o wysokich sprawnościach
- stosowanie niekonwencjonalnych źródeł uzyskiwania energii cieplnej (wykorzystywanie ciepła odpadowego i alternatywnych źródeł energii, zmianę rodzajów paliwa)
- pożyczki, dodatki, dofinansowanie dla inwestorów, właścicieli nieruchomości modernizujących ogrzewanie,

- optymalizację warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu, zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości drogowej
 - podwyższenie standardów technicznych infrastruktury drogowej, zwłaszcza w obszarach wysoko zurbanizowanych
 - stosowanie nowoczesnych i efektywnych rozwiązań technicznych w komunikacji i pojazdach
 - zastosowanie w pojazdach benzyny bezołowiowej, biopaliw i gazu
 - eliminację z ruchu pojazdów nie spełniających obowiązujących norm ekologicznych
 - rozbudowę ścieżek rowerowych
-
- promocję komunikacji zbiorowej i systematyczne usprawnianie transportu zbiorowego w celu zwiększenia jego udziału w całkowitych przewozach pasażerskich
 - budowę lub modernizację urządzeń odpylających stosowanie wysokosprawnych, nowoczesnych technik odpylania,
 - budowę urządzeń dla ograniczania emisji zanieczyszczeń gazowych,
 - hermetyzację procesów technologicznych,
 - likwidację źródeł emisji niezorganizowanej,
 - tworzenie technicznych możliwości korzystania z czystych paliw
1. wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych oraz badań stanu środowiska

7.14 Hałas

Cel strategiczny w tej części Programu będzie:

- **Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy**

6.7.1 Cele długoterminowe

Cele te mogą zostać osiągnięte przez:

- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna,
- ograniczenie poziomu hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach wiejskich i wzdłuż głównych dróg,
- wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, z których emisja hałasu nie odpowiada przyjętym standardom,
- wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego oraz budowa obwodnic,
- poprawienie organizacji ruchu ułatwiającą płynność jazdy,
- poprawę stanu nawierzchni ulic,

- rozbudowę ścieżek rowerowych,
- budowę ekranów akustycznych,
- zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni,
- właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego,
- działania ograniczające hałas przemysłowy,

8.14 Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel strategiczny w tej części Programu będzie:

- **Ograniczenie wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców gminy**

6.8.1 Cele długoterminowe

Cele te mogą zostać osiągnięte przez:

- dotrzymanie obowiązujących norm w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jonizującego i niejonizującego,
- ograniczenie możliwości lokalizacji obiektów potencjalnie uciążliwych, np. nadajników telefonii komórkowej, poprzez odpowiednie zapisy z planie zagospodarowania przestrzennego gminy.

9.14 Awarie przemysłowe

Cel strategicznym ze względu na bezpieczeństwo mieszkańców będzie:

Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia

6.9.1 Cele długoterminowe

Cele te mogą zostać osiągnięte przez:

- opracowanie i uaktualnianie gminnego planu reagowania kryzysowego i gminnego planu operacyjno – ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii.
- prowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej dla ogółu społeczeństwa dotyczącej zasad postępowania w razie wystąpienia awarii, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań.
- wspieranie dofinansowania PSP i OSP w sprzęt specjalistyczny.

10.14 Ochrona przyrody

Również ochrona przyrody może być realizowana przez gminę w sposób ograniczony. Celem strategicznym przenoszącym się z Polityki Ekologicznej Państwa na gminę będzie:

Kształtowanie i ochrona systemu obszarów chronionych.

6.10.1 Cele długoterminowe

Cele długoterminowe mogą zostać zrealizowane przez działania polegające na:

- sukcesywnym obejmowaniu ochroną prawną terenów cennych przyrodniczo z uwzględnieniem potrzeb funkcjonalnych gminy
- zwiększaniu powierzchni terenów leśnych i zadrzewień śródpolnych na obszarze gminy
- wzmocnieniu roli rekreacyjnej i turystycznej terenów zielonych
- objęciu ochroną prawną i utrzymaniu terenów cennych przyrodniczo,
- rozwoju szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesująco przyrodniczo
- tworzeniu korytarzy ekologicznych
- utrzymaniu procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnieniu ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
- ochronie zieleni we wsiach, a w szczególności ochronę parków podworskich, cmentarzy,
- utrzymywaniu lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników,
- kształtowaniu właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

11.14 Ochrona gleb

Cel strategiczny w tym zakresie będzie:

Racjonalne wykorzystanie gleb wraz z ich ochroną i rekultywacją

6.11.1 Cele długoterminowe

Cele te mogą zostać osiągnięte przez:

- zagospodarowanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej
- ograniczanie czynników wpływających na degradację gleby
- rekultywację gleb i ziemi zdegradowanej
- ochronę gruntów rolnych,
- przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych
- racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych,
- racjonalizację prowadzenia upraw na terenach rolnych

- występowanie do Starosty Powiatowego o nakazywanie rekultywacji terenów zdegradowanych przez jego użytkowników

12.14 Lasy

Cel strategiczny do osiągnięcia w tej dziedzinie to:

Racjonalna eksploatacja zasobów leśnych

6.12.1 Cele długoterminowe:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą
- ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych,
- zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów
- wyznaczenie granicy rolno-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego
- zalesianie terenów rekultywowanych
- przebudowa drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia powietrza w kierunku drzewostanu liściastego
- rozwijanie wielofunkcyjności lasów i wzmocnienie ich korzystnego oddziaływania na środowisko (poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej i glebochronnej),
- dostosowanie lasów i leśnictwa, w większym niż dotychczas zakresie, do wypełniania zróżnicowanych funkcji nie tylko przyrodniczych ale także społecznych (np. turystycznych)
- powszechne, choć sterowane, udostępnienie lasów społeczeństwu z zachowaniem zasady niedopuszczania do zagrożenia trwałości i jakości zasobów leśnych,
- użytkowanie zasobów leśnych w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu
- rekreacyjne użytkowanie i zagospodarowanie lasu,
- współdziałanie leśnictwa z samorządami i administracją państwową
- racjonalne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne
- odnowa zieleni dolin rzecznych

13.14 Tereny przemysłowe

6.13.1 Cele długoterminowe

- Tworzenie warunków dla zagospodarowania terenów przemysłowych
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych działalnością przemysłową
- Sukcesywne zagospodarowywanie terenów przemysłowych (zwiększenie wykorzystania zrewitalizowanych terenów przemysłowych poprzez przywrócenie ich do obrotu gospodarczego)
- Ograniczenie procesu zmniejszania powierzchni terenów niezdegradowanych

- Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu (tam, gdzie to konieczne) w aspekcie przeznaczenia terenu zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego
- Opracowanie i wdrożenie projektu pilotowego związanego z przekształcaniem terenów przemysłowych

14.14 Ochrona przed powodzią

Cel strategiczny:

Zapobieganie zagrożeniom powodziowym

6.14.1 Cele długoterminowe:

- systematyczna regulacja cieków wodnych i konserwacja obiektów regulacyjnych
- przystosowanie obiektów hydrotechnicznych do warunków zagrożenia powodziowego
- przystosowanie terenów międzywala do szybkiego reagowania w przypadku powodzi (wycinanie lasów i zarośli łęgowych, odnowa użytków zielonych, konserwacja rowów melioracyjnych)
- doskonalenie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią.

15.14 Edukacja proekologiczna

Warunkiem koniecznym i niezbędnym realizacji celów zarówno w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych jak i poprawy jakości środowiska jest dobrze zorganizowany system edukacji ekologicznej społeczeństwa; działania edukacyjne powinny być działaniami systemowymi z jasno sprecyzowanymi celami i sposobem ich realizacji.

Jednym z efektów edukacji powinno być wspieranie powstawania i zachowania tzw. „zielonych” miejsc pracy, w szczególności w: rolnictwie ekologicznym, agro- i eko-turystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, transporcie publicznym, działaniach na rzecz oszczędzania zasobów (zwłaszcza energii i wody), odzysku produktów lub ich części oraz odzysku opakowań i wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych.

6.15.1 Edukacja ekologiczna formalna (szkolna) i pozaszkolna

Ten rodzaj edukacji to zorganizowany system kształcenia uczniów i studentów (system oświaty i szkolnictwa wyższego), nastawiony na wykształcenie u nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej.

W ostatnich latach obserwuje się rosnące zainteresowanie niektórych grup osób dorosłych zdobywaniem wiedzy na temat otaczającego ich środowiska, a także możliwości uczestniczenia w działaniach na rzecz jego ochrony. Zachowania obserwowane w społeczeństwie wskazują jednak, że poziom akceptacji dla działań z zakresu ochrony środowiska maleje, a zachowania pro-konsumpcyjne dominują nad proekologicznymi. Dlatego rola edukacji ekologicznej i wprowadzanie jej nowych form są nadal bardzo istotne.

Szczególną rolę w rozwijaniu edukacji ekologicznej wśród dorosłych mieszkańców województwa spełniają Urzędy Gmin. Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w

procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska.

Wśród wielu tematów edukacji ekologicznej, znaczące miejsce należy przypisać edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, ochrony powietrza atmosferycznego, oszczędności energii, itp.

Cel strategiczny

Wykształcenie wśród mieszkańców poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska.

Cel ten wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej.

- prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej młodzieży i dzieci
- wspieranie finansowe i merytoryczne działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach
- zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji nt. stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony
- współdziałanie władz gminnych z Centrum Edukacji i Informacji Ekologicznej, szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego, zakładami pracy i pozarządowymi organizacjami w celu efektywnego wykorzystania różnych form edukacji ekologicznej
- współdziałanie władz gminnych z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony
- prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej społeczności lokalnej na terenach cennych przyrodniczo
- sukcesywne rozszerzanie działalności informacyjno-wydawniczej
- rozwijanie międzynarodowej współpracy w zakresie edukacji ekologicznej, zwłaszcza wiedzy na temat wymagań dotyczących stanu środowiska w świetle integracji z Unią Europejską
- rozszerzenie zakresu edukacji szkolnej o przyrodę Gminy Oława
 - uzupełnienie programów nauczania o tematykę związaną z przyrodą Gminy,
 - kontynuowanie formuły „Dni Ziemi” organizowanych.

7. Zadania krótkoterminowe

4.14 Ochrona wód

Tabela 7.1.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu ochrony wód w gminie wiejskiej Olawa

L.P.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.3	Prowadzenie kampanii informacyjnej nt. wpływu zanieczyszczeń obszarowych, liniowych na stan czystości wód podziemnych i powierzchniowych	Starostwo, Gmina, Związek Celowy	10	10	10	10	Budżet gminy, budżet Starostwa	Własne
2.4	Prowadzenie kampanii informacyjnej nt. upowszechniania Zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	Starostwo, Gmina, Związek Celowy	10	10	10	10	Budżet gminy, budżet Starostwa	Własne
3.7	Program i Ochrony i Zagospodarowania Wód Zlewni Rzek Ślęzy i Olawy	Gmina, Związek Celowy	50	50	50	-	Budżet gminy, NFOŚiGW	Koordynowane
4.8	Utworzenie bazy danych korzystających z bezodpływowych zbiorników ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina	10	10	-	-	Budżet gminy	Własne
5.9	Przygotowanie techniczne inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej	Gmina	50	400	250	-	Budżet gminy	Własne
		RAZEM	130	480	320	20		
			Koszty w latach 2004-2007: 950 tys. PLN					

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

Tabela 7.1.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu ochrony wód w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia inwestycyjne</i>								
1.	Koszty związane z włączeniem się planowanej kanalizacji Bystrzyca-Janików, Godzikowice Ścinawa-Ścinawa Polska do oczyszczalni ścieków w Oławie	Gmina, Związek Celowy	-	50	50	50	Budżet gminy, WFOŚiGW NFOŚiGW, ISPA	Koordynowane
2.	Inwestycje w ramach programu Ochrony Zlewni Wód rzeki Ślęzy i Oławy	Gmina, Związek Celowy	-	3000	5000	5000	Budżet gminy, WFOŚiGW NFOŚiGW, ISPA	Koordynowane
3.	Inwestycje w ramach programu Ochrony Wód rzeki Odry, Nysy Kłodzkiej, Oławy	Gmina, Związek Celowy	8000	8000	10000	-	Budżet gminy, WFOŚiGW NFOŚiGW, ISPA	Koordynowane
4.	Kanalizacja sanitarna Gać, Chwalibozyce, Psary, Osiek, Niemil, Jankowice Małe, Maszków, ZUOK Gać z tranzytem do Brzegu	Gmina, Związek Celowy	145	-	-	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, ZPW, PAOW	Koordynowane
5.	Kanalizacja sanitarna w m. Owczary z kolektorem do Oleśnicy Małej	Gmina, Związek Celowy	-	1500	1500	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze UE	Koordynowane
6.	Kanalizacja sanitarna Godzikowice, Ścinawa, Ścinawa Polska	Gmina, Związek Celowy	-	2500	2500	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze UE	Koordynowane
7.	Zwiększenie retencji dolinowej w pradolinie Oławy, Gnojonej, Zielonej i mniejszych cieków w południowej części gminy	Gmina, Związek Celowy	-	50	100	100	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze UE	Koordynowane
		RAZEM	8145	15100	19150	5150		
			<i>Koszty w latach 2004-2007 47545 tys. PLN</i>					

Tabela 7.1.1.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu zaopatrzenia w wodę w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

1.	Przygotowanie i aktualizacja dokumentacji technicznych do celów modernizacji i budowy linii przesyłowych i dystrybucyjnych sieci wody	Gmina	100	200	200	100	Budżet gminy, środki własne,	Własne
2.	Przygotowanie dokumentacji technicznych pod likwidację zbędnych ujęć wód podziemnych	Gmina	-	50	50	-	Budżet gminy, środki własne,	Własne
3.	Przygotowanie dokumentacji technicznych pod modernizację stacji uzdatniania wody	Gmina	-	20	20	-	Budżet gminy, środki własne,	Własne
4.	Przygotowanie dokumentacji technicznych pod wykonanie ujęcia wody podziemnej Bystrzyca, Janików	Gmina	-	20	20	-	Budżet gminy, środki własne,	Własne
		RAZEM	100	290	290	100		
Koszty w latach 2004-2007: 780 tys. PLN								

Tabela 7.1.1.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w Godzinowicach i rurociągami przesyłowymi Jaczkowice-Godzinowice-Niwnik	Budżet gminy	400	400	-	-	Budżety gmin, środki własne, WFOŚiGW	Koordynowane
2.	Budowa sieci wodociągowej Gać-Maszków	Budżet gminy	100	100	-	-	Budżety gmin, środki własne, WFOŚiGW	Koordynowane
3.	Modernizacja i przebudowa sieci przesyłowych wody (Bystrzyca)	Budżet gminy	90	100	-	-	Budżety gmin, środki własne, WFOŚiGW	Koordynowane
4.	Uzbrojenie nowych terenów pod budownictwo (Stanowice, Janików, Marcinkowice)	Budżet gminy	80	-	-	-	Budżety gmin, środki własne, WFOŚiGW	Koordynowane

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

5.	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Budżet gminy	-	-	150	150	Budżety gmin, środki własne, WFOŚiGW	Koordynowane
		RAZEM	670	600	150	150		
<i>Koszty w latach 2004-2007</i>			<i>1570 tys.</i>		<i>PLN</i>			

5.14 Gospodarka Odpadami

Tabela 7.2.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu gospodarki odpadami w gminie wiejskiej Oława

L.P.	Opis przedsięwzięcia ¹	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.	Edukacja ekologiczna w zakresie selektywnej zbiórki odpadów	Gmina	-	15	10	5	Budżet gminy	Własne
2.	Kontynuacja programu selektywnej zbiórki odpadów	Gmina	-	10	10	-	Budżet gminy	Koordynowane
3.	Opracowanie programu selektywnej zbiórki odpadów podlegających odzyskowi i recyklingowi (opony, oleje, odpady wielkogabarytowe itp.)	Gmina, ZUOK	-	15	-	-	Budżet gminy, środki własne	Koordynowane
4.	Prace przedprojektowe dotyczące modernizacji i rozbudowy zakładu utylizacji odpadów w Gaci	Gmina, ZUOK	100	100	-	-	Budżet gminy, środki własne	Własne
5.	Opracowanie koncepcji i projektu wykonania grzebowiska zwierząt	Gmina	15	25	-	-	Budżet gminy	Koordynowane
6.	Inwentaryzacja dzikich wysypisk odpadów i miejsc zdegradowanych przez działalność przemysłową	Gmina	-	10	-	-	Budżet gminy	Własne

¹ - W tabeli pokazano zadania w sześciu głównych nurtach przedsięwzięć
-szczegółowo zadania te wykazano w dziale 12 Planu Gospodarki Odpadami

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

		RAZEM	115	175	20	5		
<i>Koszty w latach 2004-2007: <u>315 tys. PLN</u></i>								

Tabela 7.2.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu gospodarki odpadami w gminie wiejskiej Oława

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.1	Gospodarka osadami ściekowymi	Gmina	-	20	20	20	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
2.2	Modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów kubaturowych ZUOK w Gaci *	Gmina, Związek Gmin	290	1300	300	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
3.3	Modernizacja linii technologicznej ZUOK W Gaci *	Gmina, Związek Gmin	-	850	950	500	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	
4.4	Rozpoczęcie rekultywacji kwatery składowiska odpadów Z U O K w Gaci *	Gmina, Związek Gmin	-	-	3500	250	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
5.5	Budowa nowej kwatery składowiska odpadów Z U O K w Gaci *	Gmina, Związek Gmin	-	5000	500	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
6.6	Uruchomienie linii do kompostowania przymowego odpadów organicznych w ZUOK w Gaci *	Gmina, Związek Gmin	-	500	-	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
7.7	Zakup kompaktora dla ZUOK w Gaci *	Gmina, Związek Gmin	-	-	-	1200	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
8.8	Zakup specjalistycznych środków transportu dla potrzeb ZUOK w Gaci *	Gmina, Związek Gmin	200	200	2050	500	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
9.9	Budowa grzebowiska dla padłych zwierząt	Gmina	-	500	200	-	Budżet gminy, WFOŚiGW	Własne
10.1	Organizacja zbiornic odpadów: wielkogabarytowych, olejowych, organicznych oraz niebezpiecznych, w tym zakup środków transportu dla potrzeb segregacji *	Gmina, Związek Gmin	-	200	300	-	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne, fundusze UE	Koordynowane
11.1	Likwidacja i rekultywacja dzikich wysypisk odpadów	Gmina	-	50	100	100	Budżet gminy	Własne
		RAZEM	24.5	596.5	703	253		
			Koszty w latach 2004-2007 1577 tys. PLN					

* - Zadania w tabeli 7.2.b oznaczone [*] stanowią zadania realizowane przez ZUOK Gać i nie wchodzi w całości w koszty POŚ dla gminy wiejskiej Oława. Zostały one w powyższej tabeli pokazane i określono ich koszty całkowite, jednak gmina będzie obciążona jedynie 5 % wartości tych zadań jako udziałowiec Związku Celowego. Te zależności zostały uwzględnione w tabeli w pozycji RAZEM oraz w rozdziale nr 9. Faktyczny koszt tych zadań dla gminy zostanie jeszcze pomniejszony o wartość 600 tys. zł (aport gminy).

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

6.14 Ochrona powietrza

Tabela 7.3.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu ochrony powietrza w gminie wiejskiej Olawa

L.P.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.	Edukacja ekologiczna w zakresie: wykorzystywania alternatywnych źródeł energii, nowych technologii energooszczędnych i oszczędzania energii I źródeł odnawialnych	Gmina	30	30	30	30	Budżet gminy	Własne
2.	Przeprowadzenie kampanii informacyjnej nt. szkodliwości spalania odpadów komunalnych w kotłach c.o i na powierzchni ziemi	Gmina	-	10	10	-	Budżet gminy	Własne
3.	Opracowanie informacji (z bieżącą aktualizacją) dotyczącej możliwości zmian urządzeń grzewczych na nowocześniejsze rozwiązania technologiczne	Gmina	-	10	-	-	Budżet gminy	Koordynowane
4.	Przygotowanie dokumentacyjne pod budowę obwodnicy Oławy ²	Zarządy Dróg, Starostwo i Gminy	-	-	-	100	Budżet Państwa, budżety gmin, budżet Starostwa	Koordynowane
5.	Opracowanie założeń i projektu stref zieleni izolacyjnej dla obiektów uciążliwych	Gmina	-	30	-	-	Budżet gminy	Własne
		RAZEM	30	80	40	130		
Koszty w latach 2004-2007:			280 tys. PLN					

² -Udział finansowy gminy wiejskiej Olawa w całości przedsięwzięcia

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

Tabela 7.3.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu ochrony powietrza w *gminie wiejskiej Oława*

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia inwestycyjne</i>								
1	Ograniczenie oddziaływania zakładów przemysłowych położonych na terenie gminy	Zakłady przemysłowe	-	100	200	200	Środki własne, kredyty komercyjne, WFOŚiGW	Koordynowane
2	Budowa stref zieleni izolacyjnej dla obiektów uciążliwych	Gmina, zakłady przemysłowe	-	-	100	150	Budżet gminy, środki własne	Koordynowane
3	Zakup specjalistycznych maszyn i urządzeń technicznych dla potrzeb likwidacji liniowej niezorganizowanej emisji zanieczyszczeń		-	400	-	400	Budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane
		RAZEM	-	500	300	750		
			<i>Koszty w latach 2004-2007</i>			<i>1550 tys. PLN</i>		

7.14 Hałas

Tabela 7.4.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu ochrony przed hałasem w *gminie wiejskiej Oława*

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.	Wykonanie na terenie gminy pomiarów akustycznych	WIOŚ, Starostwo, Gmina	-	30	15	15	Budżet Państwa, budżet gminy, budżet Starostwa	Koordynowane
2.	Opracowanie mapy zagrożeń akustycznych dla terenu gminy	Starostwo, Gmina	-	30	20	-	Budżet gminy, budżet Starostwa	Koordynowane

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

3.	Opracowanie dokumentacji technicznych do budowy ekranów akustycznych i obwodnic *	Zarządy Dróg, Gminy Powiatu, Starostwo	-	50	200	50	Budżet gminy, Zarządy Dróg	Własne gminy
		RAZEM	-	60	35	15		
Koszty w latach 2004-2007: 110 tys. PLN								

* - kwoty wyszczególnione w oznaczonych pozycjach wykazane w tabeli nie wchodzi w koszty POŚ dla gminy wiejskiej Oława

Tabela 7.4.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu ochrony przed hałasem w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.	Budowa ekranów akustycznych przy szlakach komunikacyjnych	Zarządy Dróg, Starostwo, Gminy	-	-	200	400	Budżet Państwa, budżet gminy, budżet powiatu, budżet województwa, WFOŚiGW	Koordynowane
2.	Poprawa stanu nawierzchni istniejących dróg *	Zarządy Dróg, Gminy, Starostwo	-	600	800	1000	Budżet Państwa, budżet gminy, budżet powiatu, WFOŚiGW	Koordynowane
3.	Poprawa stanu technicznego środków transportu i przestrzegania obowiązujących przepisów Kodeksu Drogowego *	Gmina, KP Policji, zakłady powiatu	50	50	50	50	Budżet Państwa, budżet gminy, środki własne	Koordynowane
4.	Ograniczenie ponadnormatywnych emisji hałasu przez zakłady przemysłowe	Zakłady przemysłowe, Starostwo	-	600	400	500	Środki własne, kredyty komercyjne, WFOŚiGW	Koordynowane
		RAZEM	50	1250	1450	1950		
Koszty w latach 2004-2007 1650 tys. PLN								

* - kwoty wyszczególnione w oznaczonych pozycjach wykazane w tabeli nie wchodzi w koszty POŚ dla gminy wiejskiej Oława

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

8.14 Ochrona przyrody

Tabela 7.5.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu ochrony przyrody w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.	Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony przyrody	Gmina	-	8	12	10	budżet gminy, WFOŚiGW	Własne
1.	Opracowanie bazy danych pomników przyrody i innych chronionych form przyrody w formule GIS	Gmina	-	10	5	5	Budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane
2.	Przygotowanie koncepcji programowej dla Parku Krajobrazowego „Dolina Odry II” do programu „Natura 2000”	Wojewoda Dolnośląski, Starostwo, Gmina	-	10	10	-	Budżet Państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Własne rządowe
3.	Aktualizacja inwentaryzacji przyrodniczej gminy w tym także inwentaryzacja gatunków rzadkich, ginących, zagrożonych i siedlisk	Wojewoda Dolnośląski, Starostwo, Gmina	-	60	30	5	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Koordynowane
4.	Aktualizacja dokumentacji Parku Krajobrazowego „Dolina Odry II”	Wojewoda Dolnośląski, Starostwo, Gmina	-	45	15	10	Budżet Państwa, WFOŚiGW	Własne rządowe
5.	Opracowanie dokumentacji techniczno-przyrodniczych dla nowych form ochrony przyrody na terenie powiatu	Wojewoda Dolnośląski, Starostwo, Gmina	-	10	15	15	Budżet Państwa, WFOŚiGW	Własne rządowe
6.	Rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach przyrodniczo atrakcyjnych	Wojewódzki Konserwator Przyrody, Starostwo, Gmina	-	60	20	10	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Koordynowane
		RAZEM	-	203	107	55		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

	<i>Koszty w latach 2004-2007: 365 tys. PLN</i>
--	--

Tabela 7.5.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu ochrony przyrody w gminie wiejskiej Oława

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.	Zabiegi sanitarne i pielęgnacyjne istniejących pomników przyrody	Wojewoda Dolnośląski, gmina	-	20	50	50	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane
2.	Budowa nowych ścieżek dydaktycznych na terenie obszarów przyrodniczo cennych	Wojewoda Dolnośląski, Zarząd Parków Krajobrazowych, gmina	-	15	20	20	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane
3.	Modernizacja i przebudowa ścieżek dydaktycznych na terenie obszarów przyrodniczo cennych, szlaków turystycznych	Wojewoda Dolnośląski, Zarząd Parków Krajobrazowych, gmina, organizacje turystyczne	-	10	20	40	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne	Koordynowane
4.	Remont i modernizacja szlaku kajakowego na Smortawie	Gmina, organizacje turystyczne, przedsiębiorcy	-	25	35	60	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne	Koordynowane
3.	Zabiegi sanitarne i pielęgnacyjne w obrębie obszarowych form ochrony przyrody na terenie gminy	Wojewoda Dolnośląski, Zarząd Parków Krajobrazowych, gmina	-	15	20	30	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane
4.	Rewaloryzacja parków na terenie gminy	Wojewódzki Konserwator Zabytków, gmina	-	-	30	40	Budżet Państwa, budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane
5.	Współdział w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości i zalesianiu terenów rolniczo wyeksploatowanych	Lasy Państwowe, inni właściciele, Starostwo, gmina	25	30	20	20	Budżet Państwa, środki własne, WFOŚ i GW	Koordynowane
		RAZEM	25	115	195	260		
			Koszty w latach 2004-2007				595 tys. PLN	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

9.14 Tereny przemysłowe

Tabela 7.6.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu ochrony powierzchni ziemi w gminie wiejskiej Oława

L.P.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.	Opracowanie Programu Rekultywacji Terenów Po Działalności Przemysłowej	Gmina	-	40	-	-	Budżet gminy	Koordynowane
2.	Opracowanie Programu Likwidacji Przetriminowanych Środków Ochrony Roślin	Gmina	-	40	40	-	Budżet gminy	Koordynowane
3.	Przygotowanie techniczne rekultywacji terenów przemysłowych, starych obciążeń środowiska i obiektów, których eksploatacja dobiega lub dobiegła końca	Gmina	-	50	50	50	Budżet gminy	Koordynowane
		RAZEM	-	130	90	50		
Koszty w latach 2004-2007: 270 tys. PLN								

Tabela 7.6.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu ochrony powierzchni ziemi w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia inwestycyjne</i>								
1.	Rekultywacja terenów po działalności przemysłowej	Skarb Państwa,Gmina, zakłady przemysłowe	-	-	600	1000	Budżet Państwa środki własne, kredyty komercyjne,budżet gminy WFOŚiGW	Koordynowane
2.	Likwidacja przeterminowanych środków ochrony roślin	Gmina,	-	350	350	-	Budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane
		RAZEM	-	350	950	1000		
Koszty w latach 2004-2007 2300 tys. PLN								

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

10.14 Awarie przemysłowe i zdarzenia kryzysowe

Tabela 7.7.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu zdarzeń kryzysowych w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.	Opracowanie koncepcji Systemu Zarządzania Kryzysowego dla gminy wiejskiej Oława	Gmina	-	50	-	-	Budżet gminy	Własne
2.	Prowadzenie szkoleń i ćwiczeń dotyczących zagrożeń kryzysowych	Gmina	-	15	15	10	Budżet gminy	Koordynowane
		RAZEM	-	65	15	10		
Koszty w latach 2004-2007:			90 tys. PLN					

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

Tabela 7.7.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu zdarzeń kryzysowych w gminie wiejskiej Oława

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
1.	Budowa jednolitego systemu łączności obejmującego PSP, służby techniczne gminy, OSP	PSP, OSP, gmina, Starostwo, Policja, dystrybutorzy mediów zasilających	-	100	100	100	Budżet Państwa, budżet Starostwa, budżet gminy, środki własne, WFOŚiGW	Koordynowane
2.	Zakup niezbędnego dla służb ratowniczych sprzętu pozwalającego na dotarcie do każdej miejscowości i każdego miejsca	PSP, OSP, gmina, Starostwo, dystrybutorzy mediów zasilających	-	400	250	400	Budżet Państwa, budżet Starostwa, budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne	Koordynowane
3.	Zakup sprzętu ochrony osobistej ratowników	PSP, Gminy Powiatu, Starostwo, dystrybutorzy mediów zasilających	-	50	100	100	Budżet Państwa, budżet Starostwa, budżet gminy, WFOŚiGW, środki własne	Koordynowane
4.	Budowa Centrum Zarządzania Kryzysowego (wspólnego)	Gmina, Starostwo	-	50	50	100	Budżet gminy, budżet powiatu, WFOŚiGW	
		RAZEM		600	500	700		
Koszty w latach 2004-2007				1800 tys. PLN				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

11.14 Ochrona przeciwpowodziowa

Tabela 7.8.a Krótkoterminowe cele i zadania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej w gminie wiejskiej Olawa

L.P.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Szacunkowe koszty w tys. PLN				Potencjalne źródła finansowania	Rodzaj przedsięwzięcia
			2004	2005	2006	2007		
<i>Przedsięwzięcia pozainwestycyjne</i>								
1.	Współdział w opracowaniu dokumentacji określającej obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie gminy	RZGW, Starostwo, Gmina	-	10	10	-	Budżet Państwa, budżet gminy, budżet Starostwa	Koordynowane
2.	Aktualizacja Planu Ochrony Przeciwpowodziowej Gminy	Gmina	-	20	10	-	Budżet gminy	Koordynowane
3.	Prowadzenie szkoleń i ćwiczeń dotyczących ochrony przeciwpowodziowej	Starostwo, Gmina	-	10	10	10	Budżet gminy, budżet Starostwa	Koordynowane
		RAZEM	-	40	30	10		
<i>Koszty w latach 2004-2007: 80 tys. PLN</i>								

Tabela 7.8.b Krótkoterminowe zadania inwestycyjne z zakresu ochrony przeciwpowodziowej w gminie wiejskiej Olawa

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCLAW

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Szacunkowe koszty w tys.PLN				Potencjalne źródła finansowe	Rodzaj przedsięwzięcia	
			2004	2005	2006	2007			
Przedsięwzięcia inwestycyjne									
1.	Remont i modernizacja zabezpieczeń hydrotechnicznych na terenie gminy wiejskiej Oława	RZGW, Marszałek Województwa, Gmina	50	100	100	100	Budżet Państwa, budżet województwa, budżet gminy, WFOŚiGW	Koordynowane	
2.	Budowa zabezpieczeń hydrotechnicznych ujętych w Programie „Odra 2006” i mających znaczenie dla gminy Oława	RZGW	?	?	?	?	Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Koordynowane	
3.	Zakup Wyposażenia do Gminnego Magazynu Przeciwpowodziowego	Gmina	-	35	50	50	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Koordynowane	
		RAZEM	50	135	100	150			
			Koszty w latach 2004-2007				485 tys.	PLN	

8. Źródła finansowania Programu.

Źródła finansowania wszelkiego rodzaju planów i programów, jak w większości przypadków dzielimy na:

- Własne
- Zewnętrzne

Własne źródła finansowania inwestycji to w przypadku samorządów środki ich budżetu. W tych sytuacjach, kiedy wnosi się aplikacje do instytucji zewnętrznych za źródła własne uznaje się także środki pozyskane od innych instytucji, bez względu na ich formę (dotacje lub pożyczki).

Źródła zewnętrzne to najczęściej fundusze, fundacje, banki i środki pomocowe, najczęściej pochodzące ze środków Unii Europejskiej. Ponieważ Gmina Oława ma zamiar realizować zadania wynikające z Programu i Planu w sposób zorganizowany i w kolejności wynikającej z potrzeb i możliwości finansowych, to poniżej pokazano tylko niektóre z nich. Zasadniczy materiał dotyczący źródeł finansowania zadań została przedstawiony w **Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oława jako specjalny załącznik.**

FUNDUSZE

- GMINNY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
- POWIATOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
- WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
- NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

FUNDUSZE I PROGRAMY POMOCOWE

- EKOFUNDUSZ
- SAPARD
- FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

BANKI

- BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
- EUROPEJSKI BANK ODBUDOWY I ROZWOJU

-
- BANK ŚWIATOWY

AGENCJE

- AGENCJA RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA
- AGENCJA ROZWOJU KOMUNALNEGO
- POLSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO

INNE

- NARODOWA FUNDACJA OCHRONY ŚRODOWISKA
- REGIONALNE CENTRUM EKOLOGICZNE na EUROPE ŚRODKOWĄ i WSCHODNIĄ
- GLOBAL ENVIRONMENT FUND

FUNDUSZE LEASINGOWE

- EUROPEJSKI FUNDUSZ LEASINGOWY Sp. z o.o.
- CENTRUM LEASINGU U FINANSÓW Sp. z o.o.
- CENTRALNE TOWARZYSTWO LEASINGOWE S.A.
- BISE LEASING Sp. z o.o.
- BEL LEASING Sp. z o.o.
- TOWARZYSTWO INWESTYCYJNO-LEASINGOWE EKOLEASING S.A .

LINIE KREDYTOWE

- Bank Gdański S.A.
- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.
- Bank Gospodarstwa Krajowego S.A.
- Bank Handlowy w Warszawie S.A.
- Bank Inicjatyw Gospodarczych BIG S.A.
- Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A.
- Bank Przemysłowo-Handlowy S.A.
- Bank Przemysłowo-Handlowy S.A. w Łodzi
- Bank Rozwoju Eksportu S.A.
- Bank Śląski S.A.
- Bank Unii Gospodarczej S.A.
- Bank Współpracy Regionalnej S.A. w Krakowie
- Bank Zachodni S.A.
- Gliwicki Bank Handlowy S.A.
- Kredyt Bank S.A
- Pierwszy Polsko-Amerykański Bank S.A.
- Polski Bank Inwestycyjny S.A.
- Polski Bank Rozwoju S.A.
- Pomorski Bank Kredytowy S.A.
- Powszechny Bank Gospodarczy S.A.

-
- Powszechny Bank Gospodarczy S.A. w Warszawie
 - Wielkopolski Bank Kredytowy S.A. i inne.

W wyniku analizy stanu aktualnego środowiska na terenie gminy Oławy określono cele długi i krótkoterminowe oraz wytyczono kierunki działań zmierzające do poprawy stanu poszczególnych jego komponentów, a także określono priorytetowe przedsięwzięcia ekologiczne. Jako zadania priorytetowe przyjęto:

- ↳ zasoby wodne i jakość wód,
- ↳ gospodarka odpadami,
- ↳ jakość powietrza atmosferycznego,
- ↳ edukację ekologiczną społeczeństwa.

Zadania priorytetowe rozważane były w dwóch horyzontach czasowych: długookresowe w latach 2008-2015 oraz krótkookresowe w latach 2004-2007. Dla tych horyzontów czasowych zostały przedstawione cele i kierunki działań.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań w oparciu o uwarunkowania dotyczące istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuację finansową w gminie, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujących warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w planie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

9. Finansowanie Programu Ochrony Środowiska dla gminy Oława.

4.14 Wstęp

Podstawowym elementem Programu Ochrony Środowiska dla gminy Oława jest ocena zdolności budżetu gminy do współfinansowania opisanych w nim zadań oraz wskazanie zewnętrznych mechanizmów finansowania ochrony środowiska dla oszacowanych w poprzednich rozdziałach nakładów inwestycyjnych. Wynikające stąd koszty wdrażania Programu... zostały określone dla okresu 2004 – 2007, tj. dla okresu obowiązującego bezpośrednio po uchwaleniu „Programu...” przez Radę Gminy, zgodnie z art.17 i 18 ustawy Prawo ochrony środowiska. Dla okresów następujących po 2007 roku koszty te powinny być szacowane dla kolejnych etapów w ramach działań wynikających bezpośrednio z procesu monitorowania Programu....

Poziom cen dla realizacji przedsięwzięć opisanych w Programie... dla okresu 2004 – 2007 odniesiony jest do I kwartału 2004 roku.

Dotychczas większość zadań ochrony środowiska realizowanych w gminie Oława była finansowana poprzez środki pomocowe UE (ISPA i SAPARD), budżet samorządu oraz fundusze ochrony środowiska. Pozostała część przypada na wszelkie inne źródła finansowania. Od 1 maja 2004 roku ze względu na zdecydowanie większy udział potencjalnie możliwych do wykorzystania środków pomocowych Unii Europejskiej struktura finansowania przedsięwzięć ochrony środowiska w gminie Oława w zasadzie nie zmieni się zmieni się w sposób zasadniczy, bowiem poprzez udział w Programie porządkowania

gospodarki wodno – ściekowej zlewni Ślezy i Oławy w szerszym niż dotąd zakresie gmina pozyska dofinansowanie z Funduszu Spójności.

Funduszu Spójności jest adresowany do realizacji dużych przedsięwzięć, o znaczeniu ogólnokrajowym lub ponadregionalnym, o minimalnym koszcie jednolitego programu inwestycyjnego przekraczającym 10 mln €. Gmina Oława uzyska na przełomie lat 2005/2006 dofinansowanie z tego funduszu na realizację części zadań związanych z kanalizowaniem gminy. Zakłada się ponadto, że głównymi źródłami finansowania Programu... będą:

- budżet gminy Oława
- środki Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- fundusze Unii Europejskiej (ISPA – aktualna realizacja, SAPARD, Fundusz Spójności)
- środki własne przedsiębiorstw przedsiębiorców tym spółki Związku Gmin obsługującej Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych przedsiębiorców Gaci,
- środki przedsiębiorców przeprowadzających działania restrukturyzacyjne zmierzające do osiągnięcia standardów środowiskowych wymaganych prawem
- środki banków komercyjnych

Generalnie inwestycje realizowane w ramach Programu... można podzielić na trzy grupy:

- z dużym udziałem zewnętrznych środków finansowych
- z niewielkim udziałem zewnętrznych środków finansowych
- bez udziału finansowania zewnętrznego.

W rozdziale 9 niniejszego Programu... omówiono skrótowo dostępne źródła finansowania dla zadań ochrony środowiska. Natomiast w załączniku do niniejszego Programu Ochrony Środowiska pn. „Środki finansowe w ochronie środowiska” przedstawiono szczegóły dotyczące zasad i kryteriów działania omawianych Funduszy.

Realizacja inwestycji gminnych bez planowania ich na wiele lat naprzód może stwarzać wiele niebezpieczeństw. Dlatego dla zadań z Programu... proponuje się:

- wyznaczać hierarchię ważności poszczególnych inwestycji dla gminy Oława (ustalić priorytety) z uwzględnieniem strategicznych interesów społeczności lokalnej oraz wyznaczonych wskaźników ekorozwoju,
- określić optymalny harmonogram realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych gminy Oława z uwzględnieniem dostępności finansowania, koncentracji środków itp. w celu skracania cykli inwestycyjnych i uzyskiwania planowanych efektów w możliwie najszybszych terminach.

Istotą takiego planowania jest uniknięcie niepożądanego sytuacji, jednoczesnego otwierania zbyt wielu frontów inwestycyjnych w stosunku do zdolności finansowania. Przypadkowość w decydowaniu o kolejności inwestycji (brak uzgodnionych kryteriów przy ustalaniu ich kolejności) prowadzić może do nieuzasadnionego przewleknięcia realizacji poszczególnych inwestycji i podrażnienia ich kosztów.

Rozważając kwestie finansowania każdej inwestycji, a zwłaszcza komunalnej, współfinansowanej ze środków publicznych, należy brać pod uwagę także inne aspekty. Istotą jest tu nie tylko wybór kolejności realizacji poszczególnych inwestycji w ramach Programu..., ale także fachowa ocena efektywnościowa odnosząca się do zagadnień ekonomicznych i korzyści dla ochrony środowiska. Takie badanie efektywności jest ważne, bowiem zapewnia:

-
- właściwą alokację środków, jakie są do dyspozycji społeczności lokalnej,
 - efektywne wykorzystanie środków finansowych, zwłaszcza publicznych; uzyskiwane w ten sposób oszczędności są równie istotne jak pozyskiwanie środków zewnętrznych
 - realizację podstawowego **wymagania postawionego przez Komisję Europejską** dla wszystkich inwestycji dofinansowywanych z funduszy Unii Europejskiej bowiem *studium wykonalności* wg Komisji Europejskiej musi dać odpowiedź na dwa fundamentalne pytania:
 1. jaki jest maksymalny poziom **dotacji** środków unijnych, przy którym projekt przedstawiony do dofinansowania jest już ekonomicznie opłacalny,
 2. przy wysokości jakich opłat pobieranych od ludności użytkującej powstałą wskutek realizacji projektu infrastrukturę jest realizowana fundamentalna w Unii Europejskiej zasada „*zanieczyszczający płaci*”.

Służy ono także:

- porównaniu rozwiązań alternatywnych,
- „odchudzaniu” rozważanego programu inwestycyjnego,
- określaniu wysokości dofinansowania dotacjami ze środków publicznych
- selekcji projektów inwestycyjnych.

Analiza taka nosi najczęściej nazwę *studium wykonalności* i jej podstawy teoretyczne są stosowane w praktyce coraz powszechniej. Niemniej jednak najważniejszą kwestią dla projektów ochrony środowiska, które w większości ze swej natury są ekonomicznie nieopłacalne, jest wybór właściwej metody oceny. Mamy tu do czynienia z metodami:

- dynamicznymi:
 - analiza finansowa (NPV, IRR, czas zwrotu),
 - analiza korzyści i kosztów społecznych,
 - analiza efektywności kosztowej.
- statycznymi:
 - analiza kosztu jednostkowego.

Ze względu na to, że klasyczne narzędzia analizy finansowej często zawodzą w odniesieniu do inwestycji ochrony środowiska z powodu nie uwzględniania strumieni korzyści zewnętrznych, takich jak konieczność wypełniania prawnych norm środowiskowych, poprawy warunków sanitarnych i zdrowotnych ludności, poza prawnych aspektów ochrony środowiska itp. uważa się, że poprawną metodologicznie jest analiza efektywności kosztowej. Dla projektów aplikujących do funduszy europejskich analiza taka jest prowadzona na podstawie **dynamicznego kosztu jednostkowego DGC (Dynamic Generation Cost)**. Oznacza on średnią cenę za usługę komunalną w całym okresie analizy projektu (np. 25 lat), która równoważy sumę zdyskontowanych w czasie wszystkich nakładów inwestycyjnych i eksploatacyjnych ze zdyskontowanymi efektami ekologicznymi (korzyściami), jakie będą osiągnięte w wyniku realizacji rozważanej inwestycji. Wskaźnik DGC jest niezwykle wygodny do stosowania, ze względu na bardzo czytelną interpretację:

- posiada takie samo miano jak cena, którą płaci konsument/użytkownik zrealizowanej inwestycji,
- jest tzw. ceną ukrytą (*shadow price*), tj. ceną jaką płaci społeczeństwo za uzyskanie efektu ekologicznego,
- charakteryzuje koszt techniczny osiągnięcia efektu, w tym ekologicznego,
- odnosząc wskaźnik DGC do ceny ustalonej przez przedsiębiorstwo komunalne, można oszacować, jaką część kosztów ponoszą konsumenci.

Ponieważ Komisja Europejska akceptuje analizę efektywności kosztowej (porównanie opcji) prowadzoną na podstawie dynamicznego kosztu jednostkowego DGC zaleca się, aby przeprowadzać ją we wstępnej fazie przygotowywania wszelkich projektów infrastrukturalnych i to nie tylko w przypadkach, gdy projekty takie mają być współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Odrębną kwestią jest ocena postępów w urzeczywistnianiu ekorozwoju gminy poprzez realizację inwestycji określonych m.in. w Programie Ochrony Środowiska gminy Oława. W takim przypadku są wykorzystywane mierniki ekorozwoju, które oznaczają nowe podejście do określania znaczenia środowiska dla jakości życia człowieka. Istota ekorozwoju jest wyrażana jako zbiór cech, celów, zasad i jako ład zintegrowany, oparty na wzajemnym przenikaniu i harmonizacji *pięciu ładów dziedzinowych*: ekologicznego, społecznego, gospodarczego, przestrzennego i polityczno-instytucjonalnego. Zbiór ten jest swoisty w skali globalnej jak i lokalnie np. na poziomie gminy. Przyjęte w konkretnych warunkach wskaźniki ekorozwoju powinny:

- ułatwiać władzom danego obszaru (kraju, regionu, powiatu, gminy) i jego mieszkańcom ocenę stopnia realizacji idei ekorozwoju,
- uświadamiać tempo realizacji ekorozwoju i istniejące problemy,
- pobudzać do większej aktywności w działaniach na rzecz ekorozwoju,
- weryfikować obowiązujące kierunki polityki i przyjęte wcześniej cele rozwojowe oraz strategie ich osiągnięcia.

Wybór, zaprojektowanie i uzgadnianie wskaźników ekorozwoju nie jest sprawą prostą. W odniesieniu do konkretnych wskaźników doprowadzenie do pełnej zgodności poglądów w odniesieniu do metodyki ich konstrukcji, własności i zakresów stosowania jest obecnie bardzo trudne. Przy aktualnym stanie wiedzy brak jest jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, które wskaźniki i ich systemy są bardziej przydatne i użyteczne od pozostałych.

Proponowane w ostatnich latach przez organizacje międzynarodowe systemy wskaźników nie zawsze spełniają postulat harmonizacji ładów dziedzinowych (w tym m.in. ekonomicznego, społecznego i ekologicznego). Systemy takie zostały m.in. opracowane przez agendy ONZ, OECD, Bank Światowy, IUCN i Europejską Agencję ds. Ochrony Środowiska (EEA). Najczęściej wskaźniki te dzielą się na *wskaźniki presji/przyczyny, stanu i reakcji*. Ich określenie i przyjęcie powinno stanowić kolejny krok władz gminy w ramach monitorowania wdrażania Programu Ochrony Środowiska gminy Oława.

W dalszym ciągu niniejszego rozdziału przeprowadzono analizę możliwości finansowania zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Oława. Dokonano oceny wydolności budżetu gminy w okresie do 2007 roku i prognozę do 2011 roku oraz zasymulowano strukturę finansowania inwestycji wchodzących w skład Programu...także z zewnętrznych źródeł finansowania

5.14 Ocena wybranych parametrów budżetu gminy Oława

Dla potrzeb oceny możliwości finansowania realizacji zadań wynikających z Programu Ochrony Środowiska dla gminy Oława analizie poddano wybrane parametry budżetowe w ujęciu historycznym (lata 2000 – 2003), oraz prognozy wykonanej przez służby księgowo Urzędu Gminy lata 2004 – 2007 i okres perspektywiczny na lata 2008 – 2011. Są to:

- dochody budżetu Gminy,
- wydatki budżetu Gminy,
- wydatki inwestycyjne w budżecie Gminy,

-
- nadwyżka/deficyt budżetowy,
 - udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetu Gminy.

Analiza tych parametrów skłania do następujących wniosków:

- w latach 2000 – 2003 oraz przyjętym na 2004 rok budżecie gminy występuje deficyt budżetowy; jest on powodowany prowadzeniem wielu inwestycji infrastrukturalnych przez gminę,
- udział budżetowych wydatków inwestycyjnych w skali roku waha się na poziomie ok. 25,2% - 35% wydatków ogółem; jednak dla utrzymania tempa realizacji „Programu...” poziom ten powinien być wystarczający, pomimo zobowiązań z lat poprzednich,
- dotychczasowa realizacja budżetów w poszczególnych latach charakteryzowała się brakiem równowagi pomiędzy przychodami a wydatkami; ale występujący deficyt spowodowany nałożeniem się wydatków inwestycyjnych i spłat kredytów zaciągniętych we wcześniejszych okresach nie grozi załamaniem finansów gminy,
- sytuacja ta wymaga jednak bardzo ostrożnego planowania dalszych wydatków budżetowych, dlatego też dla potrzeb projekcji finansowej „Programu...” udział środków własnych gminy zaplanowano na minimalnym poziomie (4,7 mln zł w ciągu czterech lat 2004 – 2007),
- wprawdzie w latach 2004 – 2007 władze gminy prognozują wydatki na cele inwestycyjne łącznie w wysokości 23,8 mln zł, również prognoza na następne czterolecie jest na podobnym poziomie (27,7 mln zł), to jednak należy brać pod uwagę konieczność obsługi zadłużenia z tytułu wcześniejszych zobowiązań; wskazuje to jednak mimo wszystko na trudności w wygospodarowaniu wolnych środków budżetowych na cele inwestycyjne,
- na lata 2008 – 2011 zakłada się wg prognozy poziom wydatków budżetowych na poziomie 20,9 mln zł do 24,5 mln zł, a dochodów na kwotę 22 – 25 mln zł rocznie; natomiast wydatki na cele inwestycyjne będą utrzymywane na w miarę stałym (ok. 6,5-7,5 mln zł) poziomie średniorocznym,
- analiza budżetu w latach ubiegłych i prognoz na lata 2004 – 2011 wskazuje, że nawet bez przesunięć w ramach budżetowych środków inwestycyjnych (kwestia ustalenia priorytetów i postępowania zgodnie z wieloletnim harmonogramem działań) nie powinno być trudności w wygenerowaniu kwoty rzędu 4,7 mln zł, która jest niezbędna jako minimalny udział środków własnych gminy do realizacji „Programu ochrony środowiska w latach 2004 – 2007”. Biorąc pod uwagę konieczność wydatkowania środków budżetu gminy także na inne cele inwestycyjne mogą okazać się pewne trudności w utrzymaniu płynności finansowej gminy.

Niemniej jednak nie rezygnując z realizacji zadań opisanych w niniejszym „Programie...” władze gminy powinny rozważyć następujące możliwości:

- podjąć działania dla zwiększenia dochodów gminy, co umożliwi wzrost wydatków na cele inwestycyjne, bowiem zwiększy się potencjalny udział finansowy gminy w planowanych przedsięwzięciach; analiza prognoz budżetu wskazuje, że zapewnienie w każdym z kolejnych lat w przedziale 2004 – 2007 dochodów budżetu większych o kwotę ok. 3,5 mln zł rocznie w stosunku do planowanych wg aktualnych możliwości będzie wystarczające na szybsze pokrywanie długów i zwiększanie wydatków,
- zwiększenia dochodów własnych gminy dokonywać poprzez aktywną politykę prowadzenia zachęt dla inwestorów; tworzone przez nich i rejestrowane w gminie podmioty gospodarcze generują strumień środków finansowych zbierany przez gminę

w postaci podatków lokalnych i udziale gminy w podatku CIT i PIT (w tym także od ludności),

- promować gminę pod względem możliwości rekreacyjno – wypoczynkowych oraz inwestowania w branżę wytwórczej i usług (m.in. dla rolnictwa).
- poszukiwać partnerów w sektorze prywatnym dla realizacji przynajmniej najbardziej rentownych zadań „Programu...” na zasadzie prywatno – publicznych przedsięwzięć. Istotą takiego działania byłaby możliwość sfinansowania zadania (zadań) ze środków zewnętrznych (np. prywatnych czy komercyjnych), a spłata następowalaby z opłat eksploatacyjnych.

Należy przy tym pamiętać, że realizacja zamierzeń infrastrukturalnych opisanych w „Programie...” przyczynia się do zwiększania atrakcyjności gminy Oława w aspekcie możliwości inwestowania. Z drugiej strony bez obecności inwestorów wydolność finansowa gminy będzie zbyt niska dla zrealizowania „Programu...”. Zachodzą więc tu dwa ściśle zwrotnie sprzężone procesy. Umiejętne ich poprowadzenie przez władze gminy może zapewnić sukces „Programowi...”.

W tabelach 10.1 i 10.2 oraz na wykresie 10.1 zestawiono opisane powyżej dane i zaprezentowano wyniki prognozy budżetowej na lata 2008 – 2011.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

Tabela 9.1 Główne parametry budżetu gminy Oława, zł

Lp.	Opis	Wartości rzeczywiste				Prognoza wg projektu gminy			
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	Dochody budżetu Gminy	14 966 538	15 925 876	18 636 583	18 432 496	21 006 000	20 000 000	21 000 000	21 600 000
	w tym:								
	- wpływy z podatków	3 903 110	4 503 137	5 496 098	5 355 905	5 024 857	5 200 000	5 400 000	5 600 000
	- udziały w podatkach	1 650 241	1 390 198	1 489 335	1 563 739	2 047 413	2 050 000	2 200 000	2 400 000
	- dotacje cel. z budż. państwa	1 311 060	1 214 710	2 947 531	2 314 060	511 281	600 000	700 000	800 000
	- subwencje	5 673 072	5 043 065	5 443 136	5 520 732	6 499 762	6 600 000	6 700 000	6 900 000
B	Wydatki budżetu Gminy	19 427 010	16 795 920	20 994 045	19 991 919	21 126 000	17 654 996	18 533 936	19 542 224
	w tym:								
	- administracja publiczna	2 347 867	2 667 429	3 054 657	2 957 863	3 106 805	2 600 000	2 700 000	2 800 000
	- oświata i wychowanie	6 291 055	5 721 740	6 917 120	6 474 110	7 211 620	6 500 000	6 600 000	6 700 000
	- opieka społeczna	1 127 992	1 261 237	1 421 995	1 450 274	1 162 600	1 200 000	1 200 000	1 300 000
	- transport i łączność	253 275	414 685	20 750	34 423	78 025	80 000	85 000	90 000
	- gosp. komunalna i ochrona środowiska	693 384	576 052	652 779	613 523	867 325	600 000	600 000	800 000
C	Wydatki inwestycyjne w budżecie Gminy	6 970 170	4 239 617	6 584 026	5 725 315	5 818 200	5 696 000	6 000 000	6 300 000
	Nadwyżka(+)/Deficyt budżetu(-)	-4 460 472	-870 044	-2 357 462	-1 559 423	-120 000	2 345 004	2 466 064	2 057 776
D	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetu Gminy	35,88%	25,24%	31,36%	28,64%	27,54%	32,26%	32,37%	32,24%

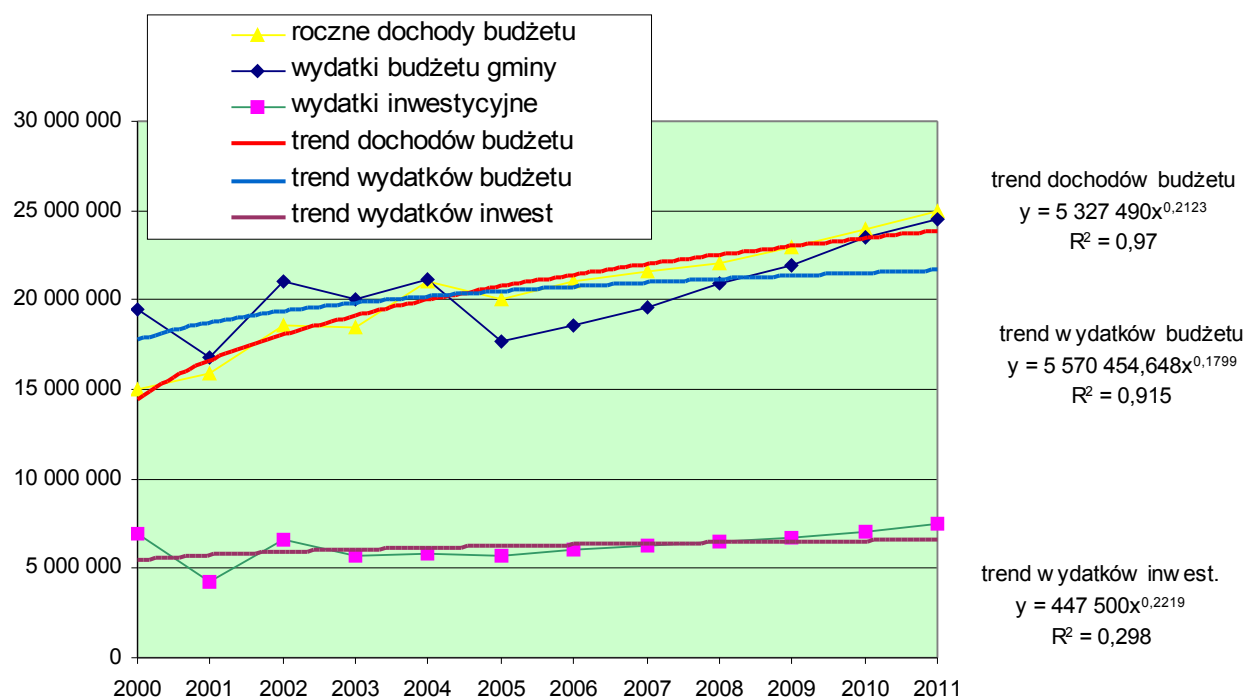
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

Tabela 9.2. Prognoza głównych parametrów budżetu gminy Oława

Lp.	Opis	Prognoza wg projektu gminy			
		2008	2009	2010	2011
1	2	11	12	13	14
A	Dochody budżetu Gminy	22 000 000	23 000 000	24 000 000	25 000 000
B	Wydatki budżetu Gminy	20 928 644	21 928 644	23 451 770	24 492 812
C	Wydatki inwestycyjne w budżecie Gminy	6 500 000	6 700 000	7 000 000	7 500 000
	Nadwyżka(+)/Deficyt budżetu(-)	1 071 356	1 071 356	548 230	507 188
D	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetu Gminy	31,06%	30,55%	29,85%	30,62%

Rys.9.1. Prognoza parametrów budżetu gminy Oława

Przewidywany w 2004 roku deficyt budżetowy będzie pokrywany m.in. z zaciąganych kredytów. Zdolności do finansowania takiego deficytu przeanalizowano w tabeli 10.3. Ponadto zestawiono i obliczono maksymalny, zgodny z prawem poziom zadłużenia i obsługi zadłużenia gminy Oława w okresie prognozowanym do 2011 roku.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

Tabela 9.3 Poziom i obsługa zadłużenia budżetu gminy Oława

Lp.	Opis	Wartości rzeczywiste				Prognoza wg projektu gminy			
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A1	Stan kredytów, pożyczek i obligacji na koniec okresu	4 540 564	5 313 530	7 684 732	9 574 454	12 194 454	9 849 450	7 383 386	5 325 610
A2	Stan poręczeń i gwarancji na koniec okresu (łącznie z odsetkami)	0	0	0	0	0	0	0	0
A	Razem zadłużenie gminy	4 540 564	5 313 530	7 684 732	9 574 454	12 194 454	9 849 450	7 383 386	5 325 610
a1	Stosunek zadłużenia do dochodów	30,34%	33,36%	41,23%	51,94%	58,05%	49,25%	35,16%	24,66%
a2	Maksymalny możliwy poziom zadłużenia gminy (60% dochodów)	8 979 923	9 555 526	11 181 950	11 059 498	12 603 600	12 000 000	12 600 000	12 960 000
B1	Splata kredytów, pożyczek, wykup obligacji	197 459	1 552 552	878 798	1 443 926	1 880 000	2 345 004	2 466 064	2 057 776
B2	Splata odsetek	24 455	83 650	455 376	825 642	850 000	568 697	534 978	389 811
B3	Splata poręczeń i gwarancji	0	0	0	0	0	0	0	0
B	Razem obsługa zadłużenia w okresie	221 914	1 636 202	1 334 174	2 269 568	2 730 000	2 913 701	3 001 042	2 447 587
b1	Stosunek obsługi zadłużenia do dochodów	1,48%	10,27%	7,16%	12,31%	13,00%	14,57%	14,29%	11,33%
b2	Maksymalny możliwy poziom obsługi zadłużenia gminy (15% dochodów)	2 244 981	2 388 881	2 795 487	2 764 874	3 150 900	3 000 000	3 150 000	3 240 000

W tabeli 9.4 przedstawiono parametry obsługi zadłużenia budżetowego zaprognozowane dla okresu 2008 – 2011.

Tabela 9.4. Prognoza poziomu i obsługi zadłużenia gminy Oława.

Lp.	Opis	Prognoza wg Urzędu Gminy			
		2008	2009	2010	2011
1	2	11	12	13	14
A1	Stan kredytów, pożyczek i obligacji na koniec okresu	4 254 254	3 182 898	2 634 668	2 127 480
A2	Stan poręczeń i gwarancji na koniec okresu (łącznie z odsetkami)	0	0	0	0
A	Razem zadłużenie gminy	4 254 254	3 182 898	2 634 668	2 127 480
a1	Stosunek zadłużenia do dochodów	19,34%	13,84%	10,98%	8,51%
a2	Maksymalny możliwy poziom zadłużenia gminy (60% dochodów)	13 200 000	13 800 000	14 400 000	15 000 000
B1	Splata kredytów, pożyczek, wykup obligacji	1 071 356	1 071 356	548 230	507 188
B2	Splata odsetek	294 280	234 405	185 411	145 132
B3	Splata poręczeń i gwarancji	0	0	0	0
B	Razem obsługa zadłużenia w okresie	1 365 636	1 305 761	733 641	652 320
b1	Stosunek obsługi zadłużenia do dochodów	6,21%	5,68%	3,06%	2,61%
b2	Maksymalny możliwy poziom obsługi zadłużenia gminy (15% dochodów)	3 300 000	3 450 000	3 600 000	3 750 000

Z obliczonych dla gminy Oława wskaźników maksymalnego zadłużenia oraz poziomu zadłużenia wynikających z ustawy o finansach publicznych – art. 113 i art. 114 wynika, że gmina posiada wystarczającą, ale powoli wyczerpującą się zdolność do zaciągania zobowiązań kredytowych. Sytuacja ta powinna poprawić się po 2005 roku.

6.14 Koszty realizacji przedsięwzięć Programu Ochrony Środowiska gminy Oława.

W rozdziale 8 przedstawiono koszty wdrożenia „Programu...” w rozbiciu na poszczególne zadania i komponenty środowiska. **Ogólne koszty „Programu...” wynoszą 62,1 mln zł.** Dotyczą one zadań, które będą realizowane w latach 2004 – 2007. W tym okresie przewiduje się działania inwestycyjne i pozainwestycyjne w zakresie budowy infrastruktury technicznej ochrony środowiska i gospodarki komunalnej zgodnie z listami przedsięwzięć zawartymi w tabelach 7.1 – 7.8 rozdziału 7. Przyjęto, że koszty przygotowania dokumentacji technicznych wchodzi w skład kosztów inwestycyjnych, natomiast kosztami pozainwestycyjnymi objęto tylko koszty studiów, analiz wstępnych i prac przedprojektowych oraz działań związanych m.in. z edukacją społeczeństwa związaną z realizacją zadań Programu....

Koszty te zostały określone na podstawie szczegółowych danych zebranych z urzędu gminy. Dla zadań nieposiadających dokumentacji technicznych koszty ich realizacji oszacowano na

podstawie wyników przetargów rozstrzyganych w płu.-wsch. części województwa dolnośląskiego w odniesieniu do inwestycji o podobnym charakterze. Ponieważ zadania inwestycyjne z zakresu ochrony przed hałasem wiążą się z budową obwodnic i innych dróg komunikacyjnych kosztów z tego tytułu nie uwzględniono w „Programie...”. Kwota 1 577 tys. zł z tabeli 7.2.b wynika z proporcjonalnej do udziałów gminy Oława partycypacji w spółce Związku obsługującej ZUOK w Gaci w wysokości 5%, taki więc jest udział gminy Oława we wszelkich inwestycjach przez tę spółkę prowadzonych. Dodatkowo udział ten został zmniejszony przez odpis kwoty 600 tys. zł stanowiącej pieniężne przeliczenie aportu rzeczowego gminy Oława jaki wniosła ona przy tworzeniu spółki).

W tabeli 9.5 przedstawiono zbiorcze zestawienie kosztów „Programu...” wraz z podziałem na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne oraz procentowym udziałem poszczególnych dziedzin finansowania. Z tabeli tej oraz ilustrującego ją rysunku 9.2 wynika, że głównymi działaniami inwestycyjnymi w gminie Oława będzie ochrona wód przed zanieczyszczeniem (ok. 78% wydatków). Pozostałe wydatki rozłożą się niemal równomiernie na poziomie 3 – 4%.

Natomiast w tabeli 9.6 dokonano analizy źródeł finansowania w rozbiciu na poszczególne dziedziny inwestowania. Uzyskana struktura jest zgodna z wyjściowym założeniem o możliwie jak najniższej wysokości udziału własnego budżetu. Wynika z niej oraz z rysunku 9.3, że dla zrealizowania zamierzeń „Programu...” główny ciężar finansowania przypadnie na pomoc Unii Europejskiej (ok. 46,5%) oraz funduszy ochrony środowiska (ok. 34% wartości „Programu...”). Wielkości uzyskiwane ze środków własnych gminy powinny być na poziomie ok. 7,6%, tj. ok. 4,7 mln zł. Analiza danych budżetowych (historycznych i prognozowanych) wskazuje, że gmina mogłaby wygenerować taką kwotę na przestrzeni 2004 – 2007 roku jednak będzie wymagało to dużego wysiłku oraz w praktyce bardzo oszczędnego wydatkowania na inne cele. Fakt ten powoduje, że w praktyce tak sformułowany Program... jest w praktyce trudny ale możliwy do sfinansowania. Jednakże każde niepowodzenie przy ubieganiu się o fundusze UE lub w innych instytucjach finansujących spowoduje załamanie się „Programu...”, bowiem zdolność budżetu gminy do zaciągania zobowiązań innego rodzaju może okazać się niewystarczająca.

Tabela 9.5

Struktura wydatków na realizację Programu Ochrony Środowiska w gminie Oława

Dziedzina	Zadania pozainwestycyjne			Zadania inwestycyjne			Koszty razem	
	Liczba zadań	Koszt tys.zł	Udział w Programie	Liczba zadań	Koszt tys.zł	Udział w Programie	Suma tys.zł	Udział w Programie
Ochrona powietrza atmosfer.	5	280	9,18%	3	1 550	2,62%	1 830	2,95%
Ochrona przed hałasem	4	110	3,61%	4	1 650	2,79%	1 760	2,83%
Ochrona wód przed zanieczysz.	9	950	31,15%	7	47 545	80,49%	48 495	78,06%
Zaopatrzenie w wodę do picia	4	780	25,57%	5	1 570	2,66%	2 350	3,78%
Gospodarka wodna i ochr.ppopw.	3	80	2,62%	3	485	0,82%	565	0,91%
Zdarzenia kryzys. w ochr.środ.	2	90	2,95%	4	1 800	3,05%	1 890	3,04%

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

IME CONSULTING WROCŁAW

Ochrona powierzchni ziemi	3	270	8,85%	2	2 300	3,89%	2 570	4,14%
Zagospodarowanie odpadów	6	125	4,10%	11	1 577	2,67%	1 702	2,74%
Ochrona walorów przyrody	7	365	11,97%	7	595	1,01%	960	1,55%
RAZEM	43	3 050	100,00%	46	59 072	100%	62 122	100%

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OŁAWA

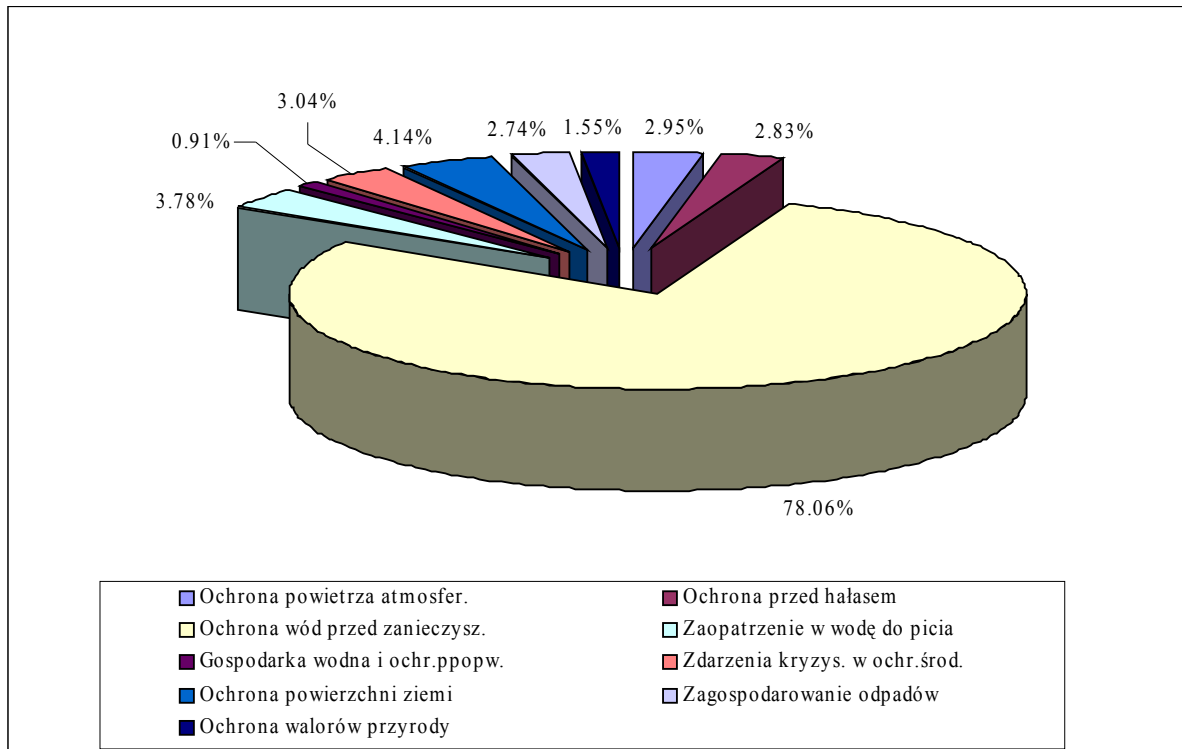
IME CONSULTING WROCŁAW

Tabela 9.6

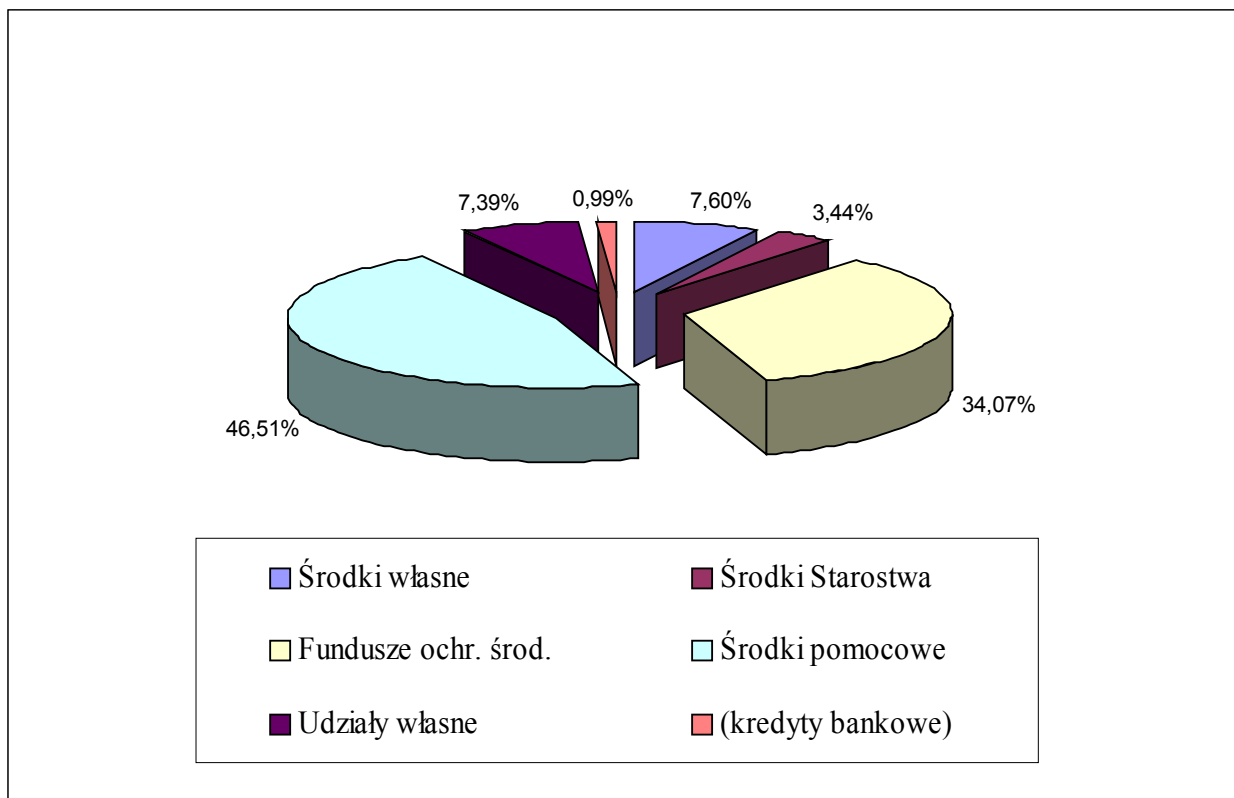
Źródła finansowania Programu Ochrony Środowiska gminy Oława, tys. zł

Dziedzina	Źródła finansowania												
	Koszt	Środki własne gminy		Środki Starostwa i budżetu państwa		Fundusze ochr. środ. wojew. i Narodowy		Środki pomocowe Unii Europejskiej		Udziały własne przedsiębiorców		Inne (kredyty bankowe)	
	tys.zł	udział	tys.zł	udział	tys.zł	udział	tys.zł	udział	tys.zł	udział	tys.zł	udział	tys.zł
Ochrona powietrza atmosfer.	1 830	15,00%	275		0	35,00%	641	0,00%	0	40,00%	732	10,00%	183
Ochrona przed hałasem	1 760	20,00%	352	20,00%	352	15,00%	264		0	35,00%	616	10,00%	176
Ochrona wód przed zanieczysz.	48 495	5,00%	2 425		0	35,00%	16 973	55,00%	26 672	5,00%	2 425		0
Zaopatrzenie w wodę do picia	2 350	20,00%	470		0	40,00%	940	35,00%	823	5,00%	118		0
Gospodarka wodna i ochr.ppopw.	565	15,00%	85	45,00%	254	40,00%	226		0	0,00%	0		0
Zdarzenia kryzys. w ochr.środ.	1 890	10,00%	189	20,00%	378	15,00%	284	55,00%	1 040	0,00%	0		0
Ochrona powierzchni ziemi	2 570	20,00%	514	30,00%	771	25,00%	643		0	15,00%	386	10,00%	257
Zagospodarowanie odpadów	1 702	18,50%	315	5,50%	94	45,00%	766	21,00%	357	10,00%	170		0
Ochrona walorów przyrody	960	10,00%	96	30,00%	288	45,00%	432	0,00%	0	15,00%	144		0
RAZEM	62 122	7,60%	4 720	3,44%	2 137	34,07%	21 168	46,51%	28 892	7,39%	4 590	0,99%	616

Rys. 9.2 Struktura wydatków na zadania „Programu...” wg dziedzin.

Rys. 9.3 Źródła finansowania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Olawa.

10. Zarządzanie i monitorowanie w Programu Ochrony Środowiska

4.14 Zarządzanie Programu

Instrumenty służące do zarządzania środowiskiem wynikają z ustawy Prawo ochrony środowiska, Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o Inspekcji Ochrony Środowiska, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Do instrumentów zarządzania środowiskiem należą:

- instrumenty prawne
- instrumenty finansowe
- instrumenty społeczne i strukturalne

Do instrumentów prawnych zaliczamy:

- - pozwolenia zintegrowane
- - pozwolenia wodnoprawne na wprowadzenie ścieków do wód lub do ziemi
- - pozwolenia na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza
- - pozwolenia na wytwarzanie odpadów
- - pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska
- - pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska
- - decyzje dotyczące gospodarki odpadami
- - koncesje geologiczne na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych
- - raporty oddziaływania na środowisko

Do instrumentów finansowych należą:

- - opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za składowanie odpadów, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za pobór wody powierzchniowej lub podziemnej itp.
- - opłaty eksploatacyjne za pozyskiwanie kopalin
- - administracyjne kary pieniężne w zakresie przekroczeń określonych limitów w pozwoleniach, naruszenie decyzji zatwierdzających eksploatację składowiska odpadów lub decyzji określających miejsce i sposób magazynowania odpadów
- odpowiedzialność cywilna w zakresie szkód spowodowanych oddziaływaniem na środowisko
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy, w tym fundusze przedakcesyjne oraz fundusz strukturalny oraz fundusz spójności
- pomoc publiczna w postaci preferencyjnych pożyczek, kredytów, dotacji, odroczeń rozłożenia na raty itp.
- opłaty produktowe i depozytowe
- Instrumenty społeczne to:
- edukacja ekologiczna
- informacja i komunikacja

- współpraca

Głównym celem edukacji społecznej jest ukształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz wykształcenie proekologicznych nawyków w życiu codziennym. Edukacja może być realizowana w różnych formach i na różnych poziomach. Odbiorcami powinni być zarówno dorośli jak i dzieci oraz młodzież. Dla odniesienia sukcesu w realizacji edukacji konieczna jest informacja o środowisku i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. Służby ochrony środowiska Urzędu Gminy powinny współpracować z instytucjami naukowymi, pozarządowymi organizacjami ekologicznymi, instytucjami finansującymi przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska oraz z sąsiednimi gminami. Instrumenty strukturalne to głównie Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Oława, a także Plan Zagospodarowania Przestrzennego. Ponadto są to: Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015 oraz Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego na lata 2000-2015. Dokumenty te określają główne cele i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Program ochrony środowiska dla gminy Oławy jest zgodny z zapisami powyższych dokumentów.

5.14 Monitorowanie Programu

Jak każdy System, Plan, Polityka Branżowa, tak też Program Ochrony Środowiska wymaga nadzorowania i sprawdzania. Jest ono wymagane nie tylko przepisem ustawy, ale także ze względu na to, że po podjęciu decyzji o jego realizacji będą do jego wykonania zaangażowane organizacyjne i finansowe środki publiczne. Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych będzie wymagała zaciągnięcia kredytów. Z tych względów oraz z chęci sprawdzania czy jego realizacja postępuje zgodnie z założeniami i czy uzyskuje się w realizacji zakładane efekty Plan będzie monitorowany na kilka sposobów.

6.14 Monitoring wewnętrzny

Monitoring wewnętrzny realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oławy będzie wykonywany zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska. Do rozpoczęcia realizacji Programu i Planu będą potrzebne wewnętrzne decyzje (zarządzenia Wójta, uchwały Rady Gminy). W związku z powyższym każdy z tych organów, w sposób określony prawem i przynależnymi kompetencjami będzie monitorował realizację wdrożonego Programu. Najwygodniej dla Wójta Gminy będzie wykorzystanie do tego celu własnego funkcjonującego Wydziału odpowiedzialnego za ochronę środowiska. Wyposażenie urzędu w dodatkowe etaty, dostęp do wiedzy o nowoczesnych technologiach, udział w targach, sympozjach i seminariach, pozwoli na skuteczne monitorowanie realizacji programu.

7.14 Monitoring uczestników Programu

Ze względu na swój udział instytucjonalny, wykładane na realizację Planu Gospodarki Odpadami środki finansowe do realizacji celów i zadań w nim określonych, organy zarządzające i nadzorcze spółek zaangażowanych w Program będą, w zwyczajowy i określany przepisami prawa sposób, dokonywać monitorowania realizacji celów, kosztów z tym związanych i uzyskiwanych efektów. Szczegóły tego monitorowania można zawrzeć w

umowie spółki lub w statucie i regulaminie związku, jeżeli to on będzie odpowiedzialny za realizację zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oława.

8.14 Monitoring zewnętrzny

Przy realizacji Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Oława, jego wykonawcy będą mieli do czynienia z dwoma rodzajami zewnętrznego monitoringu przedsięwzięć, które zostaną w nim określone i przyjęte do realizacji. Przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane w ramach Programu i Planu, a zwłaszcza uzyskane przez nie efekty poprawiające stan środowiska czy też prawidłowa eksploatacja instalacji, będzie kontrolowana przez Inspekcję Ochrony Środowiska i inne upoważnione do tego instytucje. Sam proces realizacji tych przedsięwzięć, aż do czasu ich uruchomienia będzie monitorowany przez instytucje, które wyłożą środki finansowe na ich fizyczne wykonanie. Ten monitoring będzie prowadzony także po uruchomieniu inwestycji, aż do spłacenia zaciągniętych na ten cel kredytów.

11. Wpływ realizacji POŚ dla Gminy Oława na stan środowiska

Wpływ Planu Gospodarki Odpadami oraz Programu Ochrony Środowiska na środowisko naturalne, jak każde przedsięwzięcie jest uzależniony od jego faktycznej realizacji. Nie można więc do końca dokonać szczegółowej analizy wpływu realizacji Programu i Planu na stan środowiska. Należy pamiętać, że ostateczna metoda zastosowana do realizacji każdego z elementów Programu jest określana w projekcie realizacyjnym przedsięwzięcia. Tam też musi zostać określona technologia wykonania inwestycji czy zadania i jak już sygnalizowano musi być ona odpowiednio do jego wyboru skalkulowana. Przyjęte rozwiązanie, w sensie lokalizacji, technicznym i wpływu na środowisko powinno być ocenione, jeżeli tego wymaga przepis prawa, w raporcie oddziaływania inwestycji na środowisko. Siłą rzeczy nie jest możliwe dokonanie tak rozumianej oceny w tym opracowaniu. Poniżej wykazano potencjalny wpływ realizacji projektu Programu na niektóre sektory środowiska, wykazując jego oddziaływanie w skali globalnej z wykorzystaniem wiedzy o obiegu materii w przyrodzie i znajomości ekologii.

4.14 Wpływ na powierzchnię ziemi

Zadania, dotyczące powierzchni ziemi, sygnalizowane w tym Programie, obejmują zarówno rekultywację składowiska, zdegradowanej powierzchni ziemi jak i wprowadzenie lub kontynuowanie segregacji odpadów, w tym także eliminowanie ze strumienia odpadów, odpadów niebezpiecznych. Sygnalizują także stare obciążenia środowiska. Z analizy dostępnych materiałów wynika, że poza inwestycjami w kierunku edukacji i segregacji odpadów, konieczne będzie m.in. rozbudowanie zakładu unieszkodliwiania odpadów. Zadania te, jeżeli zostaną wykonane, będą miały pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi pozbawiając ją negatywnego wpływu od dzikich wysypisk. Rekultywując, czyli przywracając do poprzedniego stanu użytkowania tereny obecnego składowiska czy innych terenów zdegradowanych, doprowadzimy do poprawy krajobrazu. Budowa nowych obiektów unieszkodliwiania odpadów będzie obciążeniem powierzchni ziemi wyłącznie tymczasowym (do czasu zakończenia ich eksploatacji i przeprowadzenia rekultywacji). Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów, może spowodować w skali makro zmniejszenie powierzchni,

jaką łącznie będą zajmować wszystkie eksploatowane w powiecie składowiska - nie będzie potrzeby budowania składowisk w każdej gminie, a jedynie takiej ilości, jaka będzie konieczna do prowadzenia wspólnej w tym zakresie polityki.

5.14 Wpływ na środowisko gruntowo-wodne

Realizacja Programu pozwoli zmniejszyć wpływ negatywnych oddziaływań wszystkich komponentów na środowisko gruntowo-wodne, ponieważ wyeliminowane zostanie nielegalne składowanie odpadów powodujące przenikanie zanieczyszczeń do wód podziemnych. Prawidłowo przeprowadzona rekultywacja starych obiektów (uformowanie wierzchowiny i jej przykrycie) spowoduje odcięcie odpadów od opadów atmosferycznych, co ograniczy ilość powstających w tych procesach odcieków. Budowane lub rozbudowywane składowisko odpadów nie będzie mogła być dopuszczona do eksploatacji, jeżeli nie będzie posiadało odpowiednich uszczelnień. Również kwestia odcieków ze składowiska musi być zorganizowana zgodnie ze sztuką inżynierską i obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie. Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń obszarowych czy zanieczyszczeń związanych z hodowlą zwierząt, pozwoli na poprawę stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Wyeliminowanie zanieczyszczeń ropopochodnych z wód deszczowych także powinno spowodować poprawę stanu czystości wód płynących i podziemnych. Zmniejszenie ilości emisji zanieczyszczeń do powietrza powoduje spadek zanieczyszczeń powierzchni ziemi i wód. Ujęcie w brakujące systemy kanalizacyjne, zakończone oczyszczalniami ścieków, wytwarzanych na terenie gminy ścieków komunalnych przyczyni się do poprawy efektywności pracy niedociążonych oczyszczalni ścieków. Oczyszczalnie będą mogły uzyskiwać lepsze wyniki w oczyszczaniu jeżeli dostarczona do nich będzie optymalna ilość ścieków. Temu ma służyć naprawa starych kolektorów, budowa nowych czy też budowa przyłączy kanalizacji sanitarnej.

6.14 Wpływ na powietrze

Poprawa efektywności systemów ogrzewania związana zarówno z redukcją emisji zanieczyszczeń do atmosfery jak i związana z uzyskanymi oszczędnościami w korzystaniu z energii cieplnej i elektrycznej, prowadzi do poprawy stanu czystości powietrza. Na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza ma także wpływ eliminowanie starych niesprawnych maszyn i urządzeń transportowych. Ograniczenie szkodliwej działalności zakładów przemysłowych poprzez eliminowanie technologicznych źródeł emisji w sposób istotny wpłynie na zmniejszenie negatywnego oddziaływania. Doprowadzenie do wykonywania zadań związanych z gospodarką odpadami może doprowadzić do poprawy stanu czystości atmosfery. Wyeliminowanie ze strumienia odpadów frakcji biologicznych w znaczny sposób spowoduje ograniczenie do atmosfery emisji gazów składowiskowych i spowoduje zmniejszenie efektu cieplarnianego, który w skali globalnej powoduje zmiany klimatyczne, mając tym samym negatywny wpływ na stan środowiska. Prawidłowo przeprowadzona rekultywacja składowisk, które już kończą eksploatację, powinna przewidywać ich odgazowanie. Te procesy należy monitorować odwiertami i analizą jakościową i ilościową gazu składowiskowego. Dla niektórych przypadków może być uzasadnione ujęcie tego rodzaju gazów i ich energetyczne wykorzystanie. Budowa w wielu miejscach i miejscowościach obwodnic dla ruchu kołowego może przynieść znaczną poprawę

stanu zanieczyszczenia powietrza. Realizacja celów i zadań określonych w Programie wpłynie pozytywnie na czystość atmosfery i klimat.

7.14 Wpływ na przyrodę

Planowana aktualizacja inwentaryzacji przyrodniczej powinna otworzyć drogę do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględniającego ochronę przyrody. Realizacja nakreślonych w Programie Ochrony Środowiska celów związanych z ochroną przyrody pozwoli na zachowanie różnorodności biologicznej. Określenie siedlisk flory i fauny gatunków rzadkich, ginących i zagrożonych, pozwoli uniknąć błędów bezpowrotnego zniszczenia gatunków cennych przyrodniczo. Powinno to również skutkować utworzeniem nowych form ochrony przyrody. Powstawanie nowych składowisk odpadów, także poza terenem gminy, powinno być poprzedzone analizą lokalizacyjną, która na te lokalizacje wybierze miejsca optymalne. W trakcie tych badań powinno się również sprawdzić czy na potencjalnym terenie przyszłej inwestycji nie występują gatunki roślin, owadów czy zwierząt ważnych, istotnych i chronionych z punktu widzenia ochrony przyrody. Pozwoli to na lokalizację nowych obiektów bez uszczerbku dla przyrody ożywionej. Odzyskiwanie podczas segregacji ze strumienia odpadów, odpady papierowe zmniejszą w skali makro ilość wycinanych lasów. Rekultywacja starych składowisk odpadów oraz spowoduje po pewnym czasie przyrost zadrzewień. Przeprowadzenie tej rekultywacji w kierunku rolnym może spowodować przywrócenie temu terenowi poprzednich własności i może spowodować powstanie nowych siedlisk ptaków, owadów, płazów czy gadów. Realizacja Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości spowoduje przyrost ilości lasów pozwalających nie tylko zatrzymać wodę, ale także poprawi walory krajobrazowe, czy też produkcji tlenu i możliwości czynnego wypoczynku i rekreacji.

8.14 Wpływ na pozostałe ekosystemy

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oława powinna dać możliwość uporządkowania przestrzeni, jeżeli będą realizowane zapisy dotyczące zmniejszenia oddziaływania akustycznego. Przestrzeganie przepisów obowiązującego prawa przez zakłady przemysłowe, pozwolą na poprawienie standardów akustycznych w niedalekiej od nich odległości. Realizacja obwodnic na obszarze gminy, poprawa stanu technicznego taboru samochodowego powinna przyczynić się do częściowej eliminacji zagrożeń akustycznych. Wprowadzenie segregacji odpadów oraz ich odzysk celem ponownego wykorzystania lub przetworzenia i ponownego wykorzystania spowoduje, że w skali makro, będzie się wydobywać mniej surowców lub wykorzystywać mniej dóbr naturalnych środowiska, powodując na przestrzeni wielolecia oszczędności w środowisku naturalnym. Tożsame z tym będzie wytworzenie mniejszej ilości energii potrzebnej do przetwarzania surowców i mniejsze zużycie wody do wytworzenia nowych produktów. Mniejsza ilość wycinanych lasów nie będzie powodować erozji gleb. Pozwoli to także na zatrzymanie tej wody w ekosystemach. Realizacja nowych składowisk odpadów czy wprowadzenie systemów racjonalnego gospodarowania odpadami oraz złożami surowców naturalnych pozwoli na uniknięcie niekorzystnych zjawisk związanych z brakiem informacji o powstających i unieszkodliwianych odpadach. Brak tego rodzaju informacji powoduje, że znajdujemy odpady w miejscach do tego nieprzygotowanych, a przez to szkodzą one środowisku naturalnemu. Prowadzenie ogólnej edukacji proekologicznej oraz wszelkiego rodzaju

kampanii informacyjnych będzie sprzyjać wzrostowi wiedzy o ekosystemach i ich wzajemnym oddziaływaniu.

9.14 Zagrożenia cywilizacyjne

Wywierana przez wiele ostatnich dziesięcioleci, ze strony człowieka i jego potrzeb cywilizacyjnych, ogromna presja na środowisko naturalne spowodowała trudne do odwrócenia tendencje negatywne. Wokół nas zmienił się stan czystości powietrza, krajobraz czy też stan czystości wód. Osiedlanie się człowieka w dolinach rzek powodował konieczność ich zabudowy. Wytwarzanie dużych ilości gazów odpowiedzialnych za tzw. efekt cieplarniany zmieniało i zmienia nasz klimat. To powoduje anomalie pogodowe i występowanie częstszych i bardziej gwałtownych powodzi. Realizacja w Programie Ochrony Środowiska zadań o charakterze przeciwpowodziowym oraz zadań mających pomóc w likwidacji innych zjawisk kryzysowych powinna zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców gminy. W związku z możliwością występowania także awarii generowanych w zakładach przemysłowych zaproponowano w Programie ściślejszą współpracę organów samorządowych ze służbami ratowniczymi.

12. Streszczenie Programu

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Oława jest opracowywany zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska (art.art. 14 – 18). Zgodnie z tym prawem, uwzględniając: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych i środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe, Wójt Gminy jest zobowiązany przygotować Program Ochrony Środowiska. Wyżej wymienione przepisy oraz umowa z Wójtem Gminy, są podstawą do opracowania niniejszego Programu. Zadaniem Programu jest podanie aktualnej sytuacji związanej z całym stanem środowiska w gminie. W Programie dokonano analizy czynników, które wpływają na sytuację stanu zanieczyszczenia środowiska. Podano w nim krótką charakterystykę geograficzno-fizyczną gminy. Podano uwarunkowania demograficzne i gospodarcze dla regionu. Krótko scharakteryzowano działalność przemysłową. Na podstawie możliwych, dostępnych danych uzyskanych (także stron internetowych) z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy w Oławie, scharakteryzowano wszystkie komponenty środowiska, podając ich obciążenia emisyjne. Następnie na podstawie dostępnych badań i wyników pomiarów dokonano oceny stanu środowiska naturalnego w gminie, analizując jego poszczególne komponenty, czyli wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, hałas, przyrodę, powierzchnię ziemi, gospodarkę leśną i łowiecką, promieniowanie niejonizujące i odpady. Ponieważ dokumentację Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Oława przygotowano jako osobny dokument, to w Programie dokonano jedynie sygnalizacji tego problemu, pozostawiając szczegóły w dokumencie podstawowym. Plan scharakteryzował strumienie powstających odpadów. Omówił metody ograniczania ilości powstających odpadów i ich negatywny skutek na środowisko. Podał rodzaje i ilości instalacji do unieszkodliwiania odpadów, funkcjonujące na terenie gminy. Na podstawie zgromadzonych danych dokonano w nim analizy wpływu gospodarki odpadami na stan środowiska gminy. W Planie określono metody poprawienia stanu gospodarowania odpadami i cele krótkoterminowe i długoterminowe w dochodzeniu do poprawy. Po przeprowadzonej analizie i diagnozie, w

Planie zaproponowano **Jednolity System Gospodarki Odpadami**, określono wpływ tego systemu, jeżeli zostanie wdrożony, na środowisko naturalne oraz wskazano potencjalne źródła finansowania wraz z przybliżonymi kosztami, jeżeli te w ogóle były możliwe do ustalenia. Dokonując analizy zakresie diagnozy w zakresie istniejącego sposobu gospodarki odpadami oraz prognozy przy powstawaniu nowych odpadów, wzięto pod uwagę dostępne dane statystyczne z różnych źródeł (WIOŚ, WUS, Urząd Marszałkowski) i dokonano tej analizy dla:

- Odpadów komunalnych podając ilości wytwarzanych odpadów oraz sposobów ich zagospodarowania
- Odpadów przemysłowych – ilości, instalacje i sposoby zagospodarowania
- Odpadów organicznych - strumieni, w których są generowane oraz ilości i sposoby zagospodarowania tego rodzaju odpadów
- Odpadów niebezpiecznych, zakresu i ilości ich występowania w powiecie
- Ilości i rodzajów, zdolności przerobu instalacji do unieszkodliwiania odpadów

Opierając się na założeniach dotyczących prognozy gospodarczej i demograficznej, zaproponowano projekt programu gospodarki odpadami w postaci Jednolitego Systemu Gospodarki Odpadami na terenie Gminy Oława. Omówiono w nim metody poprawy stanu zwracając uwagę na prawne, finansowe, organizacyjne, administracyjne i edukacyjne aspekty problemu oraz zwrócono uwagę na monitorowanie działań przewidzianych w Planie. Omówiono także wpływ realizacji Planu na poprawę stanu środowiska naturalnego w gminie.

Po sektorowej analizie dotyczącej stanu środowiska w gminie, zwrócono uwagę na tendencje, jakie się zarysowują w poszczególnych komponentach środowiska i wyeksponowano rodzaje i typy zagadnień, jakimi należy się zająć w przyszłej działalności organów gminy i innych jednostek organizacyjnych położonych na terenie gminy. Przy omawianiu pakietu zagadnień zwrócono także uwagę na zagrożenia płynące ze strony zjawisk powodziowych i innych zdarzeń o charakterze kryzysowym. Po tym określono środki i metody jakimi powinno się operować, aby osiągnąć poprawę stanu środowiska. Ze względu na perspektywy czasowe oznaczono w Programie cele krótkoterminowe i długoterminowe. Dla poszczególnych części środowiska zaproponowano grupy zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych, określając nazwy niektórych zadań, nakłady finansowe i harmonogram czasowy, jednostki realizujące i możliwe źródła finansowania. Dla zadań wychodzących poza 2007 rok (długoterminowych) nie określano wielkości nakładów sygnalizując wyłącznie konieczność ich kontynuacji lub proponując rozpoczęcie nowych przedsięwzięć. W Programie Ochrony Środowiska scharakteryzowano również metody, jakimi powinno się uzyskiwać poprawę stanu aktualnego i grupy kosztów, jakie pojawią się przy realizacji poszczególnych celów i zadań w tych celach. Omówiono metody realizacji Programu i zasady monitorowania Programu. Zaznaczono w dokumentacji wpływ, jaki będzie miała realizacja zadań wyeksponowanych w Programie, na stan środowiska naturalnego gminy. W bieżącym dokumencie dokonano także porównania głównych celów strategicznych określonych w „Programie zrównoważonego rozwoju i ochrony województwa dolnośląskiego”, podkreślając zgodność obu dokumentów w zasadniczych celach strategicznych i określanych kierunkach. Opracowanie Programu zakończono podając w nim skrót specjalnego załącznika do Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oława – załącznika finansowego, który podaje dokładnie źródła finansowania możliwe do wykorzystania przy realizacji Programu. W ostatniej części Programu zamieszczono niniejszy skrót i powołano się na źródła i opracowania, które zostały wykorzystane podczas realizacji i opracowania Programu.

Literatura

Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2001 rok. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2002.

Gilewska S. Geomorfologia Polski. PWN Warszawa, 1972.

Kondracki J. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001.

Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego do 2004 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015. Urząd Marszałkowski.

Stan środowiska w województwie Dolnośląskim w latach 1999-2002. Inspekcja Ochrony Środowiska. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Wrocław

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiejskiej Oława, Pracownia Projektowa REGIOPLAN Wrocław 2001.

Strategia modernizacji Odrzańskiego Sytemu Wodnego Program dla Odry 2006, oprac. prof. Janusz Zalewski, Wrocław 1999

Program Ochrony i Zagospodarowania wód zlewni rzek Ślęza i Oława zespół autorski